

НИЖИНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ЛЦЕЙ
ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО
ЮНИХ ФІЛОЛОГІВ

СТЕЖКА ДО ШЕВЧЕНКА

Збірка

Випуск 19

Ніжин – 2024

УДК 82-1

ББК 84(4Укр-4Чер)(Ніжин)

С 79

Ідентифікатор медіа відповідно до Реєстру суб'єктів у сфері друкованих медіа – R30 – 02463

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради (протокол № 2 від 07.03.2024 р.).

Організаційний комітет конкурсу «Стежка до Шевченка» висловлює щиру вдячність директору Благодійного фонду «Ніжен» Миколі Шкурку та керівнику компанії «Копиця» Наталії Копиці за підтримку та сприяння в проведенні заходу.

На обкладинці – фрагмент плаката «Шевченко мобілізує» художника Вадима Печуркіна.

Стежка до Шевченка. Збірка. Випуск 19 / упорядн. А. М. Кайдаш, О. Є. Гадзінський, Н. О. Івахно. Ніжин, 2024. 138 с.

Збірка містить творчі роботи учасників ХІХ Регіонального конкурсу учнівської творчості «Стежка до Шевченка», який відбувався в Ніжинському обласному педагогічному ліцеї Чернігівської обласної ради 12 березня 2024 року. Видання адресується всім, хто залюблений у красу рідного слова.

УДК 82-1 ББК84(4Укр-4Чер)(Ніжин)

© А. М. Кайдаш, О. Є. Гадзінський, Н. О. Івахно 2024

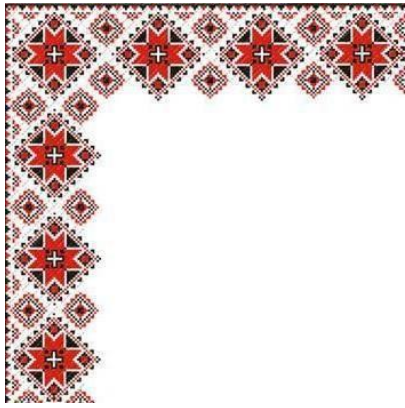
ЗМІСТ

ЧАСТИНА I Творчі роботи учнів 5–8 класів

Євгенія Андреева	6
Аріадна Багінська	7
Радислава Білоус	13
Анастасія Бушай	18
Марія Гапей	20
Анастасія Зварич	23
Марія Карпенко	31
Анна Кузьменко	32
Назарій Лисич	34
Поліна Лясковська	36
Святослава Макашева.....	38
Софія Максименко.....	39
Поліна Макуха.....	41
Ігор Митюра	43
Вікторія Онопрієнко	44
Аліса Пічугіна	44
Наталія Попадинець	47
Марія Рогожинська.....	48
Олександр Савченко	50
Максим Смовський.....	52
Георгій Стукалов.....	59
Антон Трохманенко.....	60

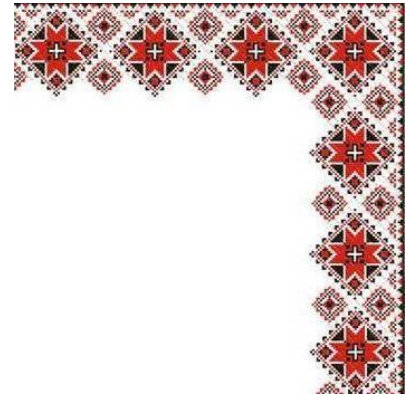
Ангеліна Труш.....	61
Віталій Циганко.....	64
Арсеній Шаповал	66
ЧАСТИНА II Творчі роботи учнів 9–11 класів	
Ярослава Бучак.....	67
Анастасія Ващенко	68
Софія Вертола.....	70
Софія Войтенко	73
Варвара Гудим.....	74
Юлія Єсипенко	76
Анна Жила	81
Марія Іващенко	83
Владислава Коломієць.....	88
Тарас Косяненко.....	96
Анастасія Кохан	96
Валерія Лаврінець	100
Сніжана Литовченко	102
Дмитро Лопатюк	103
Анастасія Лук'яненко	107
Андрій Ляшко	108
Анастасія Перфільєва	110
Кірил Полуцький.....	112
Аріана Романченко	114
Тетяна Савченко.....	117

Вікторія Сперанська	118
Софія Тимошик	121
Назар Турчин.....	125
Вікторія Халаш.....	127
Вадим Чернов	130
Марина Шевченко.....	131
Артем Якименко	136

ЧАСТИНА І

Творчі роботи учнів 5–8 класів

ЄВГЕНІЯ АНДРЕЄВА,
*здобувачка освіти 7–А класу
лицею №29 Оболонського району м. Києва
мені Петра Калнишевського*

ТЕАТР

Чи часто ви, відвідуючи театри, замислюєтесь: а що буде, якщо ви там залишитесь самі? Мабуть, мало людей задумується про це. Але уявіть, що ви потрапляєте в нескінченний театр, великий театр, де, окрім вас, нікого немає. Мабуть, щось таке подібне було у ваших снах... Так і в мене був схожий сон...

Я прокинулася в якомусь великому театрі, на сцені. Сцена, протяжністю метрів 25 чи 30, великі й такі ж високі куліси, висотою десь метрів 10, і велика, дуже велика зала, де немає нікого. В залі нікого, абсолютно нікого. Тільки я і тисячі місць, де повинні бути люди. Було чутно лише моє дихання.

Спустившись зі сцени, я попрямувала до виходу. І потрапила до вузького коридору. Стеля була високою, метрів 6–7 заввишки, але відстань між стінами була доволі невеликою, десь метрів 2–3. На стінах висіли картини із зображеннями людей, точніше, скалічених людей, як морально, так і фізично. Я йшла вздовж одноманітного коридору. Скільки би я не йшла, він і не думав закінчуватись.

У цей момент я не відчувала абсолютно нічого. Мені не хотілося ні їсти, ні пити, не було страшно – абсолютно. Через великий проміжок часу я натрапила на двері, після яких були ще двері, і ще, і ще. Тепер ці стіни склалися з дверей. Усі вони були зачинені. Через ще один

великий проміжок часу я все ж таки натрапила на двері, які відчинялися. Зайшовши туди, я побачила великий гардероб (ну, знаєте, це місце, куди здають свій верхній одяг, і там багато вішаків). На відміну від звичайного гардеробу там були тисячі цих вішаків. Куди би ти не пішов, усюди були щільно розташовані ці кляті вішаки. Ні кімната, ні вішаки не закінчувалися.

Підійшовши до іншої стіни, я побачила двері. Великі зелені двері. Обережно відчинивши їх, я потрапила в досить невелику кімнату, в порівнянні з іншими.

Стіни там були зелені. Ні! Скоріше темно-зелені з гарними візерунками на них. Велика люстра з кришталевиими камінцями. В таких само кришталевих підставках стояли великі білі свічки. На підлозі був розстелений червоний килим із гарними візерунками на ньому. У центрі цієї кімнати стояв білий рояль. Біля стін – красиві стільці та два дивани, оббиті зеленим оксамитом. Коли я присіла на один із них, піаніно раптово заграло. Це була досить приємна мелодія невідомого походження. Через кілька хвилин крізь музику піаніно я почула людські голоси: хтось розмовляв між собою, сміявся... Через деякий час вони стали більш гучними та чіткими. Але ніхто в кімнату не заходив... Коли я встала з дивану, голоси раптово зникли, і гра піаніно скінчилася. Я вийшла з кімнати і... різко прокинулась.

Це один із моїх багатьох снів такої тематики. Наша психіка дуже цікава, й інколи можна зрозуміти, що тебе хвилює, інтерпретуючи сни. І все ж таки в мене питання до самої себе: що це були за голоси?..

АРІАДНА БАГІНСЬКА,
здобувачка освіти 6 класу
Остерського ліцею № 2
Остерської міської ради
Чернігівської області

СОЛДАТУ

Молюсь за тебе я, Солдате,
У бій ідеш ти так завзято,
До рук узяв відважно зброю,
Стаєш нескорено до бою.
І солов'їну захищаєш,
Наш край, мене оберігаєш.
В бою стоїш ти до кінця
Не ради теплого слівця,
Не ради орденів чи слави,
А ради Миру і Держави,
За побратимів йдеш у бій,
За край безцінний, бо він твій,
І пошепки ти молиш Бога,
Коли звучить страшна тривога,
Щоб бомби, "гради" і снаряди
Минули всіх і рідну хату.
Ти молишся... І я молюсь,
Вночі частесенько боюсь
Отих тривог, що серце крають,
Але вони не залякають
Нескорений народ України,
Бо наші воїни щоднини
Й щоночі всіх нас бережуть,
І вірю: скоро принесуть
На нашу землю Перемогу...
Про це прошу щоденно Бога.

МИРНА ВЕСНА

Настала весна,
Прилетіли пташки,
І жити так хочеться
Враз залюбки.
Заглянуло тепле,
Ніжнесеньке сонечко
У наше з матусею
Любе віконечко,
Здається: радіти,
Жити пора,
Та від війни
Затужила земля.
Час зупинився
Для кожного з нас...
Горе, страждання,
Біль повсякчас.
Травмує війна
І дорослих, й малих,
Природа так само
Страждає від тих
Снарядів і бомб...
Та перед ордою
Ми руки не склали,
А мужньо витримуєм
Їхні навали.
Завзято боронять
Наші міста
Хлопці відважні,
Честь і хвала
Їм за нескореність,
Любов до народу,
Гідно герої
Боронять свободу!
Пишається Ненька
Такими синами,
Весь білий світ

Пишається Вами.
Молимося, віримо,
Миру чекаємо,
Вас на весь світ,
Дорогі, прославляємо.
Мрію, щоб ще
Побуяла весна,
А в Україні –
Скінчилась війна.

НАЙРІДНІШІЙ

Мамо, я пам'ятатиму завжди і всюди
Голос твій ніжний, співочі етюди,
Кожну твою від душі колискову,
Дотик чуттєвий і лагідну мову,
Як ти у косу волосся вплітала,
Щиру любов до всього додавала,
Плакала інколи нишком від мене,
Часто ховала насущні проблеми,
Ще пам'ятаю, як ти до пів ночі
Не шкодувала натовлені очі,
Мені вишиванку усе вишивала,
Долю просила, хрестики клала,
Бога молила про доню свою,
Як же тебе я, Матусю, люблю!
Ночі не спала, коли я хворіла,
Ти мене, мамо, безмежно любила,
Любиш і зараз мене до нестями,
Знаю: так можуть любити лиш МАМИ.
Часто тебе я не слухала, мамо,
Можливо, колись засмутила словами,
Але уроки твої доброти
Я збережу у душі назавжди.
Любов материнська не гасне з роками,
Усе на землі починається з МАМИ!

НЕЗЛАМНІ

Одного спокійного ранку розпочалася клята війна. Та ми не здалися, не склали зброю, наші мужні чоловіки не побоялися й пішли воювати, захищати рідну землю.

Ми, усі українці, сильні духом, а наші воїни-захисники – і поготів. Як би їм важко не було, щодня вони міцно боронять неньку Україну, вони – незламні, хоча й бачать щоденно смерть – та не здаються, не опускають рук, їхні очі випромінюють упевненість, мужність, витримку. Часто вони мерзнуть, недоїдають, хворіють, їх щодня накриває градами та снарядами. Але вони тримаються, бо знають, що правда на їхньому боці, бо щиро вірять, що лише разом, єдиною силою можна подолати ворога, тримаються, бо вдома на них чекають рідні: діти, дружини, батьки...

На жаль, не тільки хлопці на передовій побачили стільки горя – прості українські цивільні люди теж перенесли надзвичайні тортури, знущання...

Щоранку ми прокидаємось з надією, з вірою, що сьогодні нарешті ми переможемо. Ця віра надто міцна, а все завдяки їм – нашим хлопцям, нашим Героям. Повертайтеся додому живі й неушкоджені. Низький уклін вам за кожен ранок, який я зустрічаю без градусів, тривоги та болю.

Ви – наші Герої, ми у вас віримо!

КВІТНИ, МОЯ УКРАЇНО!

24 лютого назавжди змінило мою свідомість, моє уявлення про світ. До цього дня я була переконана, що світ складається лише з добрих людей, котрі завжди можуть тобі допомогти. Шкода, що саме такою ціною я усвідомила, скільки є горя на землі та які люди бувають частенько ниці, жадібні, злі. Хоча війна показала та відкрила й інші сторони людського ества. Люди вміють співпереживати, допомагати в скрутну хвилину, віддавати останнє.

Війна змінила мою родину, мою країну. Ми, українці, стали сильнішими й дружніми як ніколи. І хоча вороги зруйнували багато чого в моїй країні, я вірю, що моя держава знов розквітне в самому

серці Європи. Уявляю, що Україна майбутнього – це прекрасна та забезпечена держава. Її поважають і цінують у Європі та й у всьому світі, до нас із великою радістю приїжджають у справах та на відпочинок...

Людей приваблює чисте повітря, річки й озера, мальовничі краєвиди та дбайливо збережені історичні пам'ятки.

Я думаю, що це буде країна насамперед без страху, де ніхто не страждає від вибухів та плачу, де люди ходять і дихають вільно.

Майбутнє України – прекрасне. Це моя мрія. І люди в ній – Неймовірні: волелюбні, нескорені, душевні, творчі та толерантні, гостинні та вільні. В Україні майбутнього кожна людина поважає себе та інших, любить свою землю, робить усе можливе й неможливе для процвітання рідної держави – України-неньки.

Я вірю, я впевнена, що такі часи для моєї країни обов'язково настануть.

МІЙ ШЕВЧЕНКО

У дитинстві матуся часто казала мені: «Ти, доню, україночка й маєш цінувати наші традиції, мову, віру... А щоб краще дізнатись, як жив наш народ, які мав звичаї, – читай твори Тараса Шевченка. Він – наш пророк, у його творчості – таємниця коду нашої нації».

З часом, коли я підросла, почала цікавитись творчістю Кобзаря та зрозуміла, що Шевченко – велична постать нашої культури, нашої історії, батько української нації, який так мріяв про світле майбутнє для свого народу. Він боровся за свободу, гідно та вишукано висміював навіть царів, ніколи не боявся висловити свою думку (ой, як цього нам, українцям, часто не вистачає), був упевнений, що ошчасливити наш народ можливо лише шляхом боротьби, і не тільки фізичної, а й духовної, мистецької. Це розумієш, коли перечитуєш поезії Шевченка, переглядаєш картини, замислюєшся над тим, скільки витерпів наш народ, скільки настраждався...

Мене особисто зачіпає за живе пейзажна лірика митця. Чого тільки варті «Садок вишневий коло хати», «За сонцем хмаронька пливе», «Тече вода з-під явора»... Милуюся його садочком, спокоєм, мрійливістю описів, де «сонце спатоньки зове», «вечірня зіронька

встає», «хлюпощуться качаточка»... На тлі природи Кобзар часто зображує неймовірну любов матері до своїх діточок. Матінка віддає всю любов своїм дітям, піклується про них, як і мати-природа. Автор вміє кількома словами передати увесь всесвіт українців, їхню повагу до батьків, любов до рідної землі, неймовірну працьовитість та гостинність.

Сьогодні ми живемо в дуже нелегкий час – час, коли твориться історія, живемо серед справжніх героїв, які мужньо висловлюють свою позицію і йдуть у бій за свою землю. Тарас Шевченко заклав у нас цей ДУХ НЕЗЛАМНОСТІ. Він закликав нас не бути пасивними, не бути масою, яка, подібно волам, мовчечки тягне своє ярмо, а ще переконував замислитись над тим, «чия правда, чия кривда, і чиї ми діти». І мені здається, що сьогодні ми, українці, чітко даємо відповідь на ці запитання.

РАДИСЛАВА БІЛОУС,
здобувачка освіти 7–А класу
лицею № 29 Оболонського району
м. Києва імені Петра
Калнишевського

ЖУЛЬКА

Історія про загубленого собаку

Кінець осені. Ця чудова пора року залишає на землі червоно-жовте листя, яке вже дуже скоро зникне під блискучим снігом. В цей час на вулиці панує темрява, навкруги стає тихо...

Лише вуличний ліхтар освітлював дорогу Яринці, яка, не поспішаючи, ішла додому. Коли вона зайшла в хату, мама запросила її до столу. Після вечері Яринка пішла у свою кімнату й засувувала. В неї було не так багато друзів, вона не могла нікого запросити до себе в гості, бачилися вони лише в школі. Їй було сумно залишатися вдома наодинці – не було з ким поговорити. Єдине, що могло її підбадьорити, – домашні улюбленці. Яринка ще змалечку дуже любила тварин, а особливо собак. Але про власного чотирилапого друга дівчинка могла тільки мріяти...

Ішов час, закінчувалося її навчання в сьомому класі. І ось – початок літніх канікул. Яринчині друзі роз'їхалися на відпочинок. Весь червень вона сиділа сама вдома, щось читала, нікуди не виходила. І тут батько Яринки повідомив, що йому дали відпустку до кінця літа. Отже, вони всією сім'єю поїдуть на літо в село. Дівчинка зраділа, бо знала, що там на неї чекають її подруги, з якими вона була знайома ще з раннього дитинства.

Наступного дня прибули на місце. Яринка одразу ж захотіла побачити своїх подруг. Вони домовились зустрітися біля озера, щоб влаштувати пікнік. І ось дівчата зустрілись. Кожна з них принесла із

собою якісь смаколики: Оксанка – пиріжки з м'ясом та капустою, Марійка – вареники з вишнями, Даринка прийшла із загорнутою в хусточку ковбаскою, а Яринка взяла із собою узвар. Дівчата сиділи на березі, кожна з них розповідала про те, як вони проводили навчальний рік, що було цікавого. День пройшов непомітно. Здається, тільки зустрілися, а вже батьки кличуть додому. Так і пройшов перший тиждень у селі.

Одного ранку Яринка знову пішла в гості до дівчат. По дорозі вона зайшла в магазин.

– Доброго ранку! Продайте мені, будь ласка, дві шоколадки, – дівчинці хотілося прийти до подруг із гостинцем.

–Привіт! Ось, тримай. Ти на прощання друзям купуєш?

Дівчинка нічого не зрозуміла й почала запитувати в жінки, що саме вона мала на увазі. І тут продавчиня розповіла їй погану новину:

– Твої подружки переходять в іншу школу, тому їм треба переїжджати в сусіднє село.

Яринка просто не могла в це повірити... Вона весь рік чекала на зустріч із своїми найкращими друзями, щоб провести з ними кожен день цього літа, але тепер у неї зіпсувався настрій.

А дівчата вже сідали в автобус. Яринка навіть не встигла з ними попрощатися, тільки помахала їм на прощання. Вона повільно йшла додому розуміючи, що цього літа більше їх не побачить. Протягом усього дня дівчинка тільки дивилася у вікно, у хату навпроти, в якій раніше жили її подруги. Вона думала, що її щасливе життя на цьому закінчене... Але так було до одного моменту.

Наступного ранку Яринка вийшла у двір, щоб погодувати котів, але помітила якусь тваринку в кущах. Вона підійшла ближче та зрозуміла, що це був маленький песик.

– Його хтось, мабуть, підкинув, – подумала дівчинка перед тим, як зайти з ним до хати. Батьки поїхали на день до міста, і дівчинка залишилася з песиком наодинці. Ввечері, коли батьки повернулися, їх чекав не дуже приємний сюрприз:

– Це що таке?! Хто його сюди привів? – кричав батько Яринки, виносячи з хати цуценя. – Він тут не залишиться!!!

Дівчинка дуже засмутилася: тільки-но в неї з'явився новий друг, а його вже виганяють. Але мама, подумавши, наполягла на тому, щоб залишити песика. Спочатку тато не хотів давати на це згоди, але потім

Йому й самому стало його шкода, і вони вирішили, що песик буде жити з ними. Йому дали ім'я – Жулька. Врешті-решт собачку поселили в будці на подвір'ї.

Так і минуло літо, а потім – восьмий навчальний рік. З маленького цуценяти виріс дуже красивий собака. У Яринки з'явилась нова подружка, її звали Катруся. Вони разом із Жулькою дуже любили ходити на озеро, гуляти в лісі, у полі. Все було дуже чудово. До цього дня...

Дівчата з друзями прийшли на озеро, яке було розташоване біля залізниці. Вони влаштували пікнік. На той момент у Яринки з'явився ще один собака, на ім'я Чапа. Вони розстелили покривало, готували їжу, але раптом щось привернуло увагу Жулі. Він зірвався з повідка й кинувся вбік залізниці. Яринка побігла за ним. Здалеку було видно, що пес нібито стояв на рейках. І коли повз проїжджав потяг, всі дуже хвилювалися. Потяг уже давно проїхав, а на рейках нікого не було. Яринка просто не могла в це повірити. Їй хотілося заплакати, але вона розуміла, що тут щось не те... Куди подівся Жуля? Він просто наче випарувався...

Із того часу в Яринки були якісь змішані почуття. Вона наче відчувала серцем – Жуля живий! Він поруч із нею. Через кілька днів дівчинка перестала переживати. Вона бачила Жулю постійно поруч із собою. В школі, вдома, на прогулянках, тренуваннях – і так було щодня. Усі вважали її якоюсь дивною. Про неї стали говорити, що вона ненормальна. Вона й сама почала думати, що, може, превтомилася, а може, просто це була її уявна тваринка. Але Ярина знала: Жуля завжди буде разом із нею....

Минуло ще кілька років. Дівчина вже закінчила навчання в коледжі, одружилася, переїхала жити в інше місто й зовсім забула про свого першого собаку. Історію про неї теж уже всі забули...

Якось у рідному місті Яринки проводилися змагання з акватлону. Вона дуже хотіла взяти в них участь. Зібралось дуже багато людей. Місце старту було на тому озері, де вони в дитинстві з подружками робили пікніки. І ось пролунав гудок. Учасники попливли, дистанція була дуже довгою, дехто навіть не зміг дійти до фінішу. Коли залишалось вже зовсім трохи, Яринці стало дуже погано. Вона не відчувала ніг, паморочилось у голові... Здається, можна було вже впасти й не добігти до фінішу, не зайняти першого місця, про яке вона

так мріяла... Але в цю хвилину вона щось побачила вдалині. Це був її собака – Жуля! Він радісно махав хвостом і голосно гавкав. Ярина відчула підтримку, вона змогла добігти! Коли першою перетнула фінішну пряму, голосно закричала:

–Жуля! Жулька! Ходи до мене!

Всі здивувалися, подумали, що в дівчини знову галюцинації, але побачили біля Ярини старенького собаку та здивувались ще більше. Ярина зі слізьми на очах підбігла до Жульки й обняла його, а глядачі були приємно здивовані.

З того часу Жуля живе разом із Яринкою. А історія про вірного пса, який через стільки років знайшов свою господиню, ходить по всьому місту.

АНАСТАСІЯ БУШАЙ,
здобувачка освіти 6 класу
Сосницької ЗОШ I–II ступенів
Сосницької селищної ради
Чернігівської області

ШЕВЧЕНКОВІ СЛОВА

Його поезія – то вічне джерело,
Куди ідуть душею спрагли,
Один ковток – і ось зерно
Те, що давно шукали.

Ті рішення, що у ділах
Повинні поставати, –
Вони в Шевченкових словах,
Уважно б лиш читати.

Оті рядки – святі слова
Для українців нині.
Любить людей, творить добро,
Служити Україні.

МОЄ ДИТИНСТВО

Дитинство золоте і безтурботне,
Де не було ніякої біди...
Воно, немов те променисте сонце,
Зігріло мою душу назавжди.

Рук маминих тепло, і запах хліба,
І впалі яблука в травичці у саду,

Барвистий подих лагідного літа
І школа, куди я щоранку йду.

Я вдячна всім отим чудовим людям
За дивний світ, який відкрила я,
Батькам моїм, учителям і друзям –
Вони мені – немов одна сім'я.

ЩО СНИТЬСЯ ВОЇНУ

Що сниться, воїне, солдате любий,
У проміжки короткі між боїв?
Коли на мить ворожі душогуби
Не рвуться до відбитих рубежів?

Матуся сниться, й дім твій отчий,
І рідний сад в весняній заметілі,
Де дзумкають джмелі і бджоли
І губляться у завірюсі білій.

Ті верби понад берегами,
Де плесо чисте і прозоре,
Старий місток, де рахували
Із нею ви вечірні зорі.

Солдате, швидше повертайся
В свій отчий дім, в свою родину.
Хай Бог тебе оберігає
Й всіх, хто боронить Україну.

МАРІЯ ГАПЕЙ,
здобувачка освіти 8 класу
Володькодівницького ліцею
Носівської міської ради
Чернігівської області

БАТЬКІВЩИНА

Батьківщина – то є дім,
Де є сила почуттів,
Де є спогади старі,
Батько з матір'ю твої.

Батьківщина – то є люди,
Яких завжди пам'ятав,
І яких ти не забудеш
Поміж тих, що тільки знав.

Батьківщина – то країна,
Де родився і зростав,
Де ти став успішним, гідним,
Перші радощі пізнав.

Батьківщина – то сім'я,
То любов свята твоя,
Що живуть у тій країні,
За яку воюєш нині.

БАТЬКОВІ

Минула зима, привела за собою весну.
Мій батько пішов не кудись. Він пішов на
війну.
Здушило у грудях і тишу порвало прощання,
Коли обіймала я батька, неначе востаннє.

Я згадую, татку, тебе щохвилини, щодня.
І хочу, щоб швидше скінчилась ця клята
війна,
Щоб ти повернувся до нашого теплому дому,
Забувши бої, холоди, розставання й утому.

І кожної ночі я бачу, немов наяву:
Немає війни. Під двором тато косить траву.
На небі сміється веселка у шалику з хмар.
Немає війни. Це був просто північний
кошмар.

Але, прокидаюсь. Виходжу потроху зі сну.
Не хочу я вірити у горе, у біль, у війну.
Мій тато не вдома. Мій тато десь там, де
війна.
Натягнуті нерви бринять, як у скрипки
струна.

Я вірю, татусю, що ми подолаєм війну.
Як сильно, як міцно тоді я тебе обійму!
І ти з Перемогою прийдеш додому, мій
рідний.
А край український, як пишна троянда,
розквітне.

БАЖАННЯ

У свій день народження
Я загадаю бажання,
Щоб настав мир в Україні
І не гинули люди.

Щоб перемога настала
У боротьбі з ворогами,
Щоб вернулись солдати,
Всі солдати до себе додому.

Щоб вернувся нарешті мій тато,
Щоб у нашій сім'ї було свято
І не гинули більше люди,
А війни хай ніколи не буде!

Щоб під мирним небом блакитним
Українське щастя розквітло,
Щоб усі зажили щасливо,
Щоб була Україна красива.

АНАСТАСІЯ ЗВАРИЧ,
здобувачка освіти 8–А класу
ліцею № 29 Оболонського району м. Києва
імені Петра Калнишевського

КОЖЕН ПРАЦЮЄ ДЛЯ ПЕРЕМОГИ

Багато хто з нас знає різних славетних воїнів, але чи думали ви про те, що вони є і серед нас? Сьогодні – це наші захисники, але мова буде йти не лише про них. Коли ми йдемо по вулиці, ми можемо й не знати, що нас оточують волонтери. Вони не лише можуть возити їжу, гуманітарну допомогу, займатися благодійністю чи допомагати тваринам. Кажуть, що волонтерів усього наразі налічується лише 1 мільярд з 8 мільярдів людей. Та хто сказав, що ти не волонтер? Кожен, хто готовий допомагати або вже допомагає комусь хоч трохи, теж є волонтером.

Отже, є волонтери, які допомагають тваринам. Вони відкривають спеціальні заклади для тварин. Там вони їх годують, лікують, піклуються про них та забезпечують любов'ю. З ними гуляють, роблять середовище, в якому тваринкам буде приємно перебувати.

А є волонтери, які рятують тварин з окупованих територій. Вони не зважають, чи це свійські, чи домашні, чи навіть дикі тварини. Рятують як собак, так і тварин із зоопарку. Такою твариною є, наприклад, тигр із Миколаєва. Якийсь час він перебував у Вінницькому зоопарку. На початку

повномасштабної війни доволі великої популярності набула фотографія дівчини Насті. Саме вона евакуювала більше ніж 20 собак із тоді окупованого Ірпеня. Тоді вона сфотографувалася з собачками-інвалідами й виклала фото в соціальні мережі.

Звісно, є люди, які рятують людські життя. Одні з них – прості залізничники. На початку й надалі Укрзалізниця рятувала людей з-під обстрілів, іноді самі ж попадали під них. Був обстріляний і потяг, який їхав із Херсона до Львова. Та це не зупиняє рятувати людей як зимою, так і влітку.

Взимку й навесні, коли було холодно, постраждало від російської агресії і Страхолісся, село Сухолуччя. Прості рибалки, які проживали там, врятували понад 2000 людей. Серед них була й вагітна жінка. Хоч як вона боялася води та холоду, її перевезли через річку, де вона народила здорову дитину. 10 березня 2022 року із села Сухолуччя відчалили два надувні човни. В одному з них перебував чотирирічний Сашко зі своєю бабусею. На жаль, вони загинули, а ці човни потонули. Не всі спроби порятунку є успішними, деякі з них трагічні.

Інші волонтери, не маючи змоги вивезти людей, просто везуть гуманітарну допомогу, несуть пораненим та старим людям ліки, продукти. Дідусі, бабусі, поранені люди – їм важко встати, тому знаходяться й ті, хто допомагає їм. Серед нас також є такі люди, вони можуть допомагати й тоді, коли нема небезпеки.

Ми завдячуємо волонтерам, та не забуватимемо й про рятувальників ДСНС. Щоденно після ракетних ударів їм доводилось розбирати руїни. Вони реально ризикували своїм життям, бо іноді траплялось і таке, що наставав і другий удар у ту саму точку. Розбираючи завали, вони рятували й людей, і тваринок. І хто, як не вони, знає, як складно та страшно витягати людей і розміновувати поля.

Страшно розміновувати поля й розмінувальникам. Вони працюють там, де тільки ступала нога московитів, бо де б ті загарбники не були, вони залишають міни після себе. Ця справа ризикова. Міна може бути протипіхотна, може бути розтяжка або щось інше. Ніколи не знаєш, що там, міни непомітні, їх важко знайти. Але усвідомлюючи, що на цій землі будуть бігати не тільки твої діти, тобі перестає бути страшно. Часто доводиться розміновувати не лише поля, а й іграшки, інші пристрої, знайдені простими та мирними людьми.

Щоб знайти коригувальників, залучали тероборонівців, ну й не тільки їх. Коригувальники ще тоді клали вибухівки в іграшки та виставляли мітки, які позначали ракетний удар. ТРО стежила за такими підозрілими людьми, і тому викривали поплічників рашизму. Їм довелось вести внутрішню війну, іноді біжучи, збиваючи дрони. Вони ввели комендантську годину, щоб зберегти життя мирних громадян від прийшлих нелюдів.

Першими московитів зустріли прикордонники, саме вони взяли на себе несподіваний напад ворога: від них залежало передати інформацію про вторгнення, можливо, ціною свого життя вони тримали першу лінію оборони. Не варто забувати й про тих, які на заході України пропускали біженців через кордон, іноді без черги, іноді й без закордонного паспорта, адже там були сім'ї з окупованих територій.

Нас захищає багато хто, включаючи і пса Патрона, який став легендою. Наші захисники-воїни полюбляють тварин, тому часто ми бачимо їх усміхненими з горобчиками, котиками, мишками, собачками та навіть хом'ячками, білочками, а що вже казати про їжачків. Усі тваринки знімають із наших військових стрес від побаченого там – може, і не повністю, але заспокоюють. Котики ловлять мишей, які так і хочуть з'їсти їжу військових, а собаки взагалі допомагають багато в чому. Є окремих вид собак-землерійок, що допомагають копати окопи, а деякі – розмінювати ту чи іншу територію. Були випадки, коли дикі свині або ж кабанчики подавали сигнали, як могли, попереджаючи про рашистів. Навіть одна лисиця вкрала автомат у ворогів.

А на території московитів був єнот, якого довгий час вони ловили, бо вважали його націоналістом з України. Ще тоді сім'ї окупантів вірили у фейки про біолабораторії, особливо про комарів, мух та гусей-винищувачів. Отож тварини тримали супротив і були теж захисниками, як-от бджоли. Саме вони якось покусали до смерті орків. Багато тварин теж відчуває темні серця московитів і також їх ненавидять.

Миротворці – це українці, які попри душевний біль допомагають, підтримують, надають психологічну підтримку. Це можуть бути психологи, люди, які працюють на гарячій лінії, та духовні священники. Священники, які з ранку до вечора моляться за здоров'я всіх українців. Вони передають гроші на ЗСУ, роблять обереги нашим славним військовим.

Психологи допомагають перемагати ті спогади про жахливі, страшні події, боротися з психологічними травмами, болем у душі... Вони заохочують дітей створювати малюнки для військових заради їхньої підтримки. Психологи від початку війни допомагають українцям чинити психологічний опір ворогу.

Лікування ж фізичних травм та хвороб – це турбота лікарів. Вони надають невідкладну допомогу. Лікарі є військові і мирні, але вони всі борються із хворобами, іноді йдучи пліч-о-пліч зі смертю наввипередки – хто швидше дійде до пацієнта. Незважаючи на тривоги, лікарі роблять надскладні операції. Таку операцію робили дівчинці в підвалі, в неї була операція на серці. Пропустивши свій нічний та денний сон, вони піклувалися про своїх пацієнтів. Серед пацієнтів були як мирні, так і військові, як малі, так і старі, поранені та хворі. За це все лікарі віддають свої сили та енергію.

Свої сили, можливості та енергію віддавали й громадяни. Вони відкривали різні заклади, щоб залучити людей з аутичними проблемами до допомоги. Відкривали заклади для підготовки до фронту. Були люди-безхатьки, які закривали позначки коригувальників землею та лахміттям, щоб не було ракетного удару. Проста бабця, яка збила ворожий дрон банкою з огірочками (може, це й легенда, та все ж...). Були ж і люди, які сповіщали про дрони або ж у перші дні ставали коригувальниками для українських військових, саме вони розкривали місцезнаходження росіян. З їхньою допомогою ЗСУ захистили Київ. Діти, які виступають на світових сценах, збираючи кошти, плетуть віночки або грають на музичних інструментах посеред вулиці. Сергій Притула або інші зірки, наприклад, Анджеліна Джолі, яка теж надавала підтримку українцям...

Самі меми надавали людям підтримку, молодь змогла розвіятися від поганих думок або ж упевнитися в нездоровому глузді росіян. Медіа, які висміювали орків.

А музиканти та співаки? Вони ж передають кошти на ЗСУ, вони пишуть пісні, щоб підтримувати Україну. З їхньою допомогою ми зможемо відмовитися від російської музики та слухати сучасні українські пісні. Жанр, який можеш вибрати й сам. Ці люди також роблять великий внесок у перемогу.

Величезну справу роблять і пожежники: вони рятують людей з-під вогню, гасять поля, ліси, степи, будівлі. Такі люди, разом із комбайнерами, не дають пропасти врожаю.

Комбайнери, попри міни, обстріли та тривоги, продовжували збирати врожай заради українців та економіки України.

Згадаймо й про вчителів, які дають нам знання з української, солов'їної, мови. Навчають висловлювати думки та знати кордони, історію України та народу. Навчають нас математики, біології та інших дисциплін. Навчають бути людьми.

Наш Президент України в найнапруженіший час щодня з'являвся на телеекранах і повідомляв про ситуацію, надавав інформацію про забезпечення нашої країни з боку союзників і партнерів, підтримував народ та завжди був просто поряд.

Через це я можу сказати, що українці – всі герої.

Ми – сильні, ми – разом, ми – переможемо!

ВОЛОНТЕР

Так, я – волонтер.
Не водій-механік, не воїн,
А саме волонтер.
Я лише роблю свою справу,
Доки інші – свою.
Ризикуючи життям, допоможу,
Рятую людей і тварин,
Я – Волонтер,
Не бізнесмен і не продавець.
Збираю допомогу,
А не монетки в іграх,
Товарищую із благодійниками,
Виводжу людей,
Ні, я не ангел,
Я – волонтер,
Продовжую вірити, жити,
Любити, всього лише допомагати,
Це не складно,

Це лише мала частина
Великої справи.
І так, я – волонтер.

МИРНА ЛЮДИНА

Сьогодні був знову
Невідомий день.
А я нічим не можу
Їм допомогти.
Я всього лише
Мирна людина.
За що мені це?
Я не живу,
Я виживаю.
Бачив я лікаря,
У нього не було хліба.
Навіть хліба.
Як і у нас.
Довелось готувати пташину.
Цей лікар, він утомився,
Він лікував і вдень
І навіть вночі.
Іноді не по собі
Через це.
Та все ж він робив
Свою справу.
Ми всі лише
Мирні люди,
Так за що нам все це?

РУЇНИ

Коли я рятував,
Напарник загинув.
Він загинув, рятуючи
Інші життя.

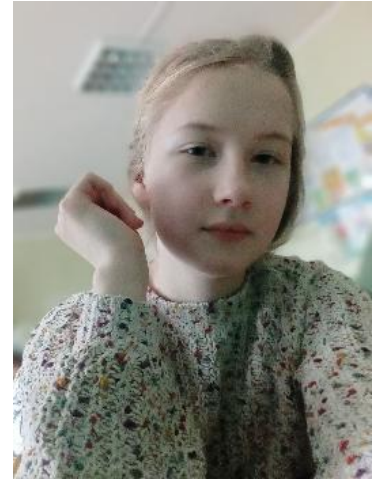
Я, як згадаю, запитую:
– Чому не я?
– Чому саме він?
Ця клята війна
Ховає нас за руїнами.
А він був – Сергій.
В нього є хлопчик.
І як він без тата?
Мій бідний напарник...
За що його так?
А він міг іще жити...
Люди... Усі там кричали,
Коли горіли хати.
Там лежав горщик.
А в ньому була орхідея,
Так і він горів.
Кіт, ледве вибігши,
Встиг врятувати
Шматочок лежанки.
Навіщо ця клята війна?
Вона ховає всіх за руїнами.

КОТИК

– Там котик!
– Рятуйте його!
– Вогонь!
– Назад!...
Усі оці крики,
А там лише котик.
Він теж постраждав
Від рук росіян.
Так, ми нищимо їх,
Та бідні ті люди,
Ми теж тут такі.
Я маю якийсь
Дивний батончик.
А все ця війна.

Все крадуть та крадуть...
Я захищаю
Заради дитини.
Та поки є котик,
Він ловить мишей.
Але все ж від чого?
Від того батончика.
Котик ласкавий,
Щирий та добрий,
У хлопця зняв стрес.
Тут хлопці,
Вони гинуть теж,
Але захищають людей.
Чому вони гинуть?
Дайте ту зброю!
Та поки є котик,
Міни і смерть.
Доки є котик,
Нічого тут не страшне.
Коли закінчиться війна,
Заберу його додому.
Хай Марічка піклується,
Вона любить тварин,
Як і я.
Буду вдома – одружуся
Із нею, давно вже хотів.
І буде в нас котик,
Любий мій котик,
Всього-на-всього котик.

МАРІЯ КАРПЕНКО,
*здобувачка освіти 7–А класу
Ніжинської гімназії № 3
Ніжинської міської ради
Чернігівської області*

НІЖИН

Старезний та славний Ніжин,
Де парки і давні церкви.
Хотіли назавжди це місто
Забрати у нас вороги.
Ніколи такого не буде,
Нас Бог оборонить від зла,
Щоб в нашому славному місті
Була нескінченна весна,
Щоб парки цвіли, як раніше,
Та річенька наша текла,
Здобудемо ми перемогу,
Щоб наша країна цвіла.

АННА КУЗЬМЕНКО,
здобувачка освіти 8 класу
Остерського ліцею № 2
Остерської міської ради
Чернігівської області,
вихованка гуртка «Диво калинове»

ГЕРОЇ

Герої...Захисники...Мужні воїни. Відважні хлопці. Які ще слова знайти для тих, хто щоденно, ризикуючи власним життям, боронить нас?!

Я засинаю і прокидаюся з молитвою про вас, Герої. Щоденно прошу в Бога витримки та терпіння для вас.

Раніше я дуже любила зиму, але останні два роки не радує ні сніг, ні сонячні морозні ранки. Бо там, на лютому холоді, ви – знеможені, змерзлі... Я знаю, як вам там важко. Руки, ноги мерзнуть, терпнуть, та серце ваше як обігрівач, воно обігріває всіх нас, хоча ми так далеко. Переконана, що наша до вас любов у тилу підтримує, обігріває вас на полі бою. А ворог... Він безсилий перед такою любов'ю та підтримкою.

Я дякую вам за кожен день (тепер ми проживаємо життя по-іншому: день минув, і слава Богу), бо щодня ви боретесь за нас, за кожного з нас.

Я не знаю, який ти зовні, Солдате, та точно знаю, який ти зсередини – витривалий, жертковий, чуттєвий, людяний, винахідливий, відважний, уважний, співчутливий... Та головне: ти – справжній! І ти ніколи й нікому не віддаси рідну землю на поталу, бо ця земля ростила тебе, плекала, пестила й голубила, як рідна мати.

Настав час захистити рідну неньку. І ти, Воїне, мужньо виконуєш свій синівський обов'язок, тому Бог і правда на твоєму боці.

І щовечора, коли тихо, коли ти намагаєшся заснути, думай про те, що я молюсь за тебе, і хай це переконання підтримує всіх твоїх побратимів на війні, хай зігріває вас у сирих окопах, надає наснаги й терпіння.

Ти, Український Воїне, особливий. І борешся за рідну землю та рідних людей...

Тому правда переможе! Так влаштований світ.

А правда – за Україною!

Слава Героям!

НАЗАРІЙ ЛИСИЧ,
*здобувач освіти 6 класу
Сосницької ЗОШ І–ІІ ступенів
Сосницької селищної ради
Чернігівської
області*

СИЛЬНІ ДУХОМ

Борітеся – поборете,

Вам Бог помагає!

Т. Шевченко

Життя – це мить. Тому треба його цінувати, боротися за щастя та своє місце під сонцем. Маленька квітка, яка хоче вижити, настільки наполеглива й сильна, що навіть пробиває асфальт. Хтось може в це не повірити, що рослина долає таку міцну перешкоду, але жага до життя сильніша за якийсь там асфальт. Навіть якщо ти крихітна рослина. Бо сила не в розмірі.

На мою думку, перемагають тільки сильні духом. Ось, наприклад, головний герой твору Джека Лондона «Жага до життя». Він пережив багато етапів усвідомлення сенсу життя: зрада друга, голодування, моральний тиск, його мало не з'їв вовк. І це тільки частина того, що він пережив. Таке може витримати лише людина, сильна волею.

Розмірковуючи далі, неможливо оминати тему війни в Україні, прагнення українського народу до перемоги. Саме ми боремося за найголовніше – незалежність, волю, право на слово й на життя. Наші славні воїни, сучасні козаки, – це надійний захист і щит країни. Це незламні люди, які готові пожертвувати собою за свій народ, за вільну Батьківщину. Вони є прикладом людей, що мають надзвичайну жагу до життя та свободи. У холодних мокрих окопах, під обстрілами вони не втрачають сили духу й почуття гумору. І навіть поранення не забирають їх у наших воїнів.

Прикладом волі до життя є наш захисник із Сосниці Євген Холодницький. Потрапивши під обстріл, він отримав тяжкі поранення рук і очей. Але не втратив жаги до життя, прагнення до перемоги. Хлопець проходить реабілітацію, працює над собою. І хоча Євгенові самому потрібні гроші на лікування, на біопротези рук, він допомагає своїм побратимам у зборі на дрони. Цей героїчний і благородний юнак є для всіх нас прикладом віри в себе, незважаючи ні на що.

Не можна забувати й про українців, що потрапили в російський полон. Навіть страшно уявити, у яких жахливих умовах вони там перебувають, голодують, піддаються тортурам із боку російських нелюдів. Але наші люди й там не втрачають надії на те, що побачать свій рідний дім і родину. І коли переглядаєш чергове відео, як наші військові повертаються з того пекла на рідну землю, бачиш їхні сльози радості, коли вони обіймають своїх рідних. Тоді й розумієш, що це і є справжня жага до життя.

Отже, якщо ти вважаєш себе слабким, думаєш, що нічого в тебе не вийде, то згадай ці наведені мною приклади. Повір у себе, у свої сили, і ти обов'язково досягнеш успіху.

ПОЛІНА ЛЯСКОВСЬКА,
здобувачка освіти 8–А класу
Ніжинської гімназії № 3
Ніжинської міської ради
Чернігівської області

КОТИ

Коти тихенько проникають в душу,
Любов'ю наше серце зігрівають.
Ласкаво наспівують муркотливі пісні,
Лягають там, де боляче та неприємно,
Наче знають, що нам потрібна допомога.
Вони завжди зуміють зрозуміти
Та тихо, ласкаво підтримати.
Вони нас люблять і завжди уміють вислухати,
Відчувають всі наші болі.
Коти вам – друзі, а не звірі,
Котрих можна бити й принижувати.
Адже вони все розуміють та про все знають.

ВЕСНА

Повіяв теплий вітерець,
І сонечко своїм промінням зігріває.
І холод у душах, ніби застояний лід,
Від того тепла
Повільно, тихо тане...

Пробуджується вся природа:
Дерева, квіти в саду –
Все тягнеться до отого тепла і сонця
І струшує із себе зимовий слід.

Нарешті знову все розквітне,
І заспівають пташки в небесах,
І буде знов на душі весна і радість,
Любов. і щастя, і доброта

Мале дитя, радіючи весні,
Несе в своїх маленьких рученятах
Матусі квітку, первоцвіт,
Щоб їй на radoшах подарувати.

Я просто хочу,
Щоб усе було, як раніше.
Я хочу жити без страху.
Потрібно бути трохи сміливішою,
Щоб точно не поїхати з даху.

Щоб точно не збожеволіти
З цього шаленого світу.
Тепер – це моя реальність,
Куди від неї подітись?

Кожна секунда моя –
Сум за минулим життям.
Я просто хочу,
Щоб закінчилась війна.
Я просто хочу бути там...

Бути там, де ми живемо в мирі,
Де я бачу кращу подругу свою,
Де усі мої рідні щасливі –
Саме таке життя я люблю.

СВЯТОСЛАВА МАКАШЕВА,

*здобувачка освіти 7 класу
Талалаївського ліцею
Талалаївської сільської ради
Чернігівської області*

* * *

Засипав сніжок гілки на ялинці,
Дерева в снігу, мов у білій хмаринці.
Тихенько навколо сніжинки чаклюють,
Біленькі, пухнасті в таночку вальсують.
Все біле навколо, усе засинає,
А ковдра зі снігу світ накриває.

Покрила вона і міста – їх не стало,
Неначе та мати дитя захищає.
Спочиньте, рідненькі, в боях ви горіли,
Залиштесь у спогадах тих, що вціліли.

Ту зиму ми будем завжди пам'ятати,
Жахливі потвори прийшли в наші хати.
Та славні герої нас захищають,
Бо віри й надії вони не втрачають.
Все плаче, все стогне, все молиться, жде,
Що прийде весна – і все розцвіте!

СОФІЯ МАКСИМЕНКО,
здобувачка освіти 8 класу
Остерського ліцею № 2
Остерської міської ради
Чернігівської області

ОСІННЯ СИМФОНІЯ

Скінчилось літо. Струнка осінь
Забігла вправно на поріг,
Швиденько заплітає коси,
Поки не випав білий сніг.
Усе розмалювала стильно
В червоно-жовті кольори,
Переконати хоче діток,
Що ще далеко до зими.
Подув осінній свіжий вітер,
Достигло жито на полях,
Здається, що казкове літо
Лишилось там, в дитячих снах.
Прекрасна кожна пора року,
І кожна, звісно, ексклюзив,
Якщо шукати в ній родзинки
І емоційний позитив.
Хай осінь вправненько крокує,
Плоди даруючи свої...
Та головне – хай буде мирно
На нашій праведній землі!

МОЯ БАТЬКІВЩИНА

Моя Батьківщина...Така неймовірна,
Є все в ній для щастя, для долі й життя...
Ліси і долини, поля і озера,
Родюча і рідна батьківська земля,
Повітря, що ніжністю пахне щоранку,
Замріяно-чиста небесна блакить...
Мрійливо-туманний серпневий світанок
І пісня, що душу лірично п'янить.
Це все Україна... Моя... Нездоланна...
Багато на неї тепер зазіхак,
Та наша рідненька тримається міцно.
По-іншому, друзі, просто ніяк.
Ми відвоюємо небо блакитне,
Відродимо кожне містечко й село.
Квітни, моя Україно барвіста,
Щоб не сказали, що нас – не було.

ФАТАЛЬНЕ ПЕРЕДБАЧЕННЯ

Тригером для мене щоночі
Стає завивання собак...
Знаю: виття це – пророче,
Вбиває, мов нерви миш'як.
Дрижаки розносить по тілу,
Неначе артерії – кров ...
І спати знову несила,
В думках лише вир молитов.
Бо знаю: клепсидра потроху
Відмірює хлопців життя...
Вбиває мене щоночі
Собаче трагічне виття.

ПОЛІНА МАКУХА,
здобувачка освіти 6–В класу
Ніжинської гімназії № 10
Ніжинської міської ради
Чернігівської області

У ЄДНОСТІ СИЛА

Казка

На околиці Великого Лісу росла Калина. Де вона взялася ? Ніхто не знав. Деревам було не до неї, вони, обганяючи одне одного, тягнулися до неба.

– Звідки вона тут узялася ? – скрипів старий Ясен.

– Та хай собі росте, вона ж тобі не заважає, – обізвалася Ялина.

– Треба її знищити, – висловив свою думку Осокір.

– Та мовчи вже, давно тебе рятували, – іронічно відповіла Сосна. – Хай собі росте.

І Калина росла. Навесні покрилася білим цвітом, чим збентежила жителів Великого Лісу, адже ні в кого з них, високих і довголітніх, не було такого вбрання.

Одного разу узліссям пронісся Буревій. Він, гуляючи степом, зносив усе на своєму шляху. За Великим Лісом спостерігав здалеку. Не по зубах йому були високі дерева, які щільно переплелися гіллям, ніби насміхалися з Буревія: «Ми разом, нас тобі не подолати!».

Буревій помітив невисоку Калину, дихнув на неї своїм подихом. Затремтіло гілля калинове, але не зламалося. Тільки білосніжні квіти осипалися. Захотів Буревій знищити беззахисне деревце. Набрив повні щоки повітря, завертів, закружляв кругом Калини. Гнула вона до землі, але піднімала віти вгору, до високих дерев, ніби прохала захисту.

А дерева Великого Лісу звисока спостерігали за витівкою Буревія. Не боялися вони його. Дехто шкодував Калину, а більшості було цікаво, чи вистоїть маленьке деревце проти такого сильного натиску. А Калина тим часом замість білосніжних квітів укрилася кетягами ягід,

які щодня сильніше червоніли на околиці Великого Лісу, дратуючи Буревія та хвилюючи своєю красою високі дерева.

Буревій тим часом зібрав усіх своїх слуг-Вітрів, запросив Велику Чорну Хмару й пішов наступом на Калину. Загули Вітри, Чорна Хмара закрила над лісом сонце, погрожуючи дощем, громами та блискавицями. Не злякалась Калина, тільки закрилася своїми червоними ягідками. Почали сипатися вони на землю, покриваючи її червоним, як кров, кольором. Схаменулись дерева. Не до душі їм були витівки Буревія, шкода їм стало беззахисного деревця, яке все ж таки було частиною Великого Лісу.

– Треба захистити Калину, – звернулася до дерев Смерека, – пропаде ж, зламає її клятий Буревій.

– А нам що до цього? – проскрипів Ясен.

– Як на мене, хай ламає! – підтримала Ясена Береза.

– Та що ви ! Чи забули, як були самі малі та беззахисні? – зауважив Клен.

– А тепер послухайте мене, – обізвався старезний Дуб, цар Великого Лісу. – Ми мусимо захистити Калину, бо вона першою прийняла на себе удар Буревія. Розігрався він не на жарт, як я бачу. Треба провчити нахабу. Не залишимо Калину в біді! – і перший підняв своє столітнє гілля над Калиною. Через деякий час інші дерева почали приєднуватися до старого Дуба. Навіть Ясен і Береза не змогли знехтувати закликком царя Великого Лісу.

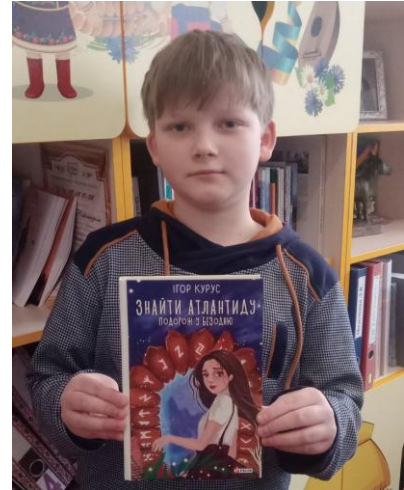
А Калина, відчувши підтримку інших дерев, ухопилася сильніше корінням за землю, виставила проти Буревія свої гілки з кетягами. І в кожній ягідці зачервоніло серце.

Чорна Хмара покидала блискавки й громовиці високо в небі та пролилася над Великим Лісом тихим дощиком.

Утратив Буревій підтримку своїх друзів. Зрозумів, що не осилити йому Калину, бо допомагає їй увесь Великий Ліс. Покрутив і повиривав траву від злості кругом Лісу, так йому було прикро, що він не зміг упоратися з маленьким деревцем, а потім вернувся в степ.

А Калина низенько нахилилася, щиро дякуючи Великому Лісу за підтримку. А із зерняток-сердець, які впали на землю, наступної весни вирости маленькі пагінці, щоб разом з усім лісом стати проти Буревія, якщо він раптом колись повернеться ще позмагатися з деревами.

ІГОР МИТЮРА,
здобувач освіти 5 класу
Остерського ліцею № 2
Остерської міської ради
Чернігівської області

МУЖНІ ВОЇНИ-ЗАХИСНИКИ

Воїн ЗСУ... Хто він? Який він? Чому він для нас такий важливий? Так багато запитань, на які зразу відповідати не можна.

На мою думку, воїн ЗСУ – дуже мужня, смілива та терпляча людина. На нього покладена велика місія – обороняти, захищати нашу любу Батьківщину Україну від загарбників. Він має велике терпіння та розум. У нього красива військова форма, яка, на жаль, дуже швидко брудниться від важких бойових завдань. Його захищає дуже важлива деталь – бронезилет. Воїн ЗСУ воює не один. Це ціла команда. Захисники мужньо йдуть у бій на танках, літаках, гелікоптерах, броньованих машинах. Воїн рятує не тільки людей, а й різних тварин. Нікому не дає загинути, бо має велике серце. Часто він сидить в окопах, мерзне, мріє про одне – повернутися живим із завдання, щоб захищати нас і надалі. Чи повинні щось робити ми? Так. Треба вірити в нього, у його сили. Підтримувати його бойовий дух. Ми повинні дякувати та вклонятися йому за кожен прожитий нами день, за тихий сон. Воїни ЗСУ кожен день віддають своє життя за нас. Це дуже сумно. Але ж вони воїни...

То хто ж такий воїн ЗСУ? Це людина, боєць, борець, гордість, наша надія на українське майбутнє! Чи хотів би я бути схожим на нього? Звісно. Хотів би мати таку ж силу волі, витримку, незламність.

Я пишаюсь нашими воїнами, нашими Захисниками!

ВІКТОРІЯ ОНОПРІЄНКО,

*здобувачка освіти 8 класу
Бурімської гімназії
Ічнянської міської ради
Чернігівської області*

ВІЙНА

Зима, мороз, холодна заметіль...
Немає радості у нашого солдата,
Бо він уже не відчуває ніг,
Захолодила всіх війна проклята.

Чекає й вірить, що колись
Засвітить сонце Перемоги.
Народе, Богу помолись.
Ми будем битись до знемоги.

УКРАЇНА

Святкуєм День Соборності країни,
Це свято, що об'єднує усіх,
Воно дає надію й віру,
Що скоро мир настане скрізь.

І прийде ранок, зійде сонце,
Почуємо: «Закінчилась війна».
Цих слів вже зачекалися мільйони,
Заплачена за них важка ціна.

Повернуться до хати син і батько,
Родина радо буде зустрічать,
Як жаль, що молодим пішов наш дядько
У небеса, йому б ще жить і жать.

*АЛІСА ПІЧУГІНА,
здобувачка освіти 5 класу
Спаської загальноосвітньої школи I–III ступенів
Сосницької селищної ради
Чернігівської області*

ЗАГЛЯДАЮЧИ В МАЙБУТНЄ...

Сяюче проміння більше не радує своєю появою. Не видно зірок. На вулиці сніг та холоднеча. Вихідний день... Закутавшись у теплий плед, я розмірковую про минуле. Кажуть, що не варто багато думати про минуле, варто рухатися вперед, проте чи є майбутнє без минулого?

Щоб відволіктися від сумних думок, прямую до полиць із книжками. Беру роман, який тривалий час не можу дочитати, але випадково зачіпаю «Кобзаря», який колись належав дядькові. Книга падає, я піднімаю, зачитуючи деякі рядки, а потім ще та ще... Годинник уже пробив дванадцятку, тому я відкладаю книгу та йду в ліжку. Але знову в спокої та тиші думки огортають мою свідомість.

Здригнувшись, я прокидаюся. Знову цей моторошний сон. Переривчасті фрагменти, де багато свічок, натовп, труна, кладовище, земля, самотність, розпач, депресія... Але все це не передбачення, кошмар чи просто вигадка, це події сьогодення, які переслідують мене, моїх рідних, близьких, весь мій народ... Я майже звикла до цього сну, та це навіть спогади про дядька, що таки змушують здригатися. До того ж не дарма це сновидіння сьогодні примарилось, саме в цей день, холодного осіннього дня, не стало Михайла. Його життя обірвалося на передовій на Сході України. Він так і не побачив миру на рідній землі, як не бачимо ми його й досі.

Знову звільнившись від тяжких дум, встаю з ліжка та рухаюся до дзеркала, біля якого стоїть невеличка скринька. Відчинивши її, дістаю листа й читаю.

«Люба, пишу тобі листа з госпіталю, бо досить вже приховувати та уникати розмови, спираючись на зайнятість. Лікарі сказали, що залишається тільки сподіватися на Божу милість, але ти знаєш, я в таке не вірю, тому вирішив не турбувати маму, дружину та тебе, щоб ви не страждали. Саме тому ти отримаєш цього листа вже після моєї смерті.

Вам уже відомо, що в мене поцілив снайпер, а куля пройшла близько серця. Але я не шкодую. Це був важливий для мене досвід. Я

зрозумів, як важливо триматися разом та цінувати землю, на якій народився та зростав. Нарешті взявся за голову та почав читати художню літературу. Першою, а власне, і останньою, стане «Кобзар» Шевченка, оте старе видання, що знайшов на горищі. Ось учора побратим допоміг «Сон» прочитати. Нарешті збагнув, що автор мав на увазі. Шкода – пізно, бо раніше треба було, адже наш предок, гордість неньки нашої, чітко давав зрозуміти, хто ворог наш, хто погибель, ще двісті років тому, а нам і досі не всім втямки...»

Я стільки разів читала цього листа, кожне слово чітко відбилося в моїй голові. Зачитала тільки останнє прохання й вирішила, що вже час. Час брати до рук і дарувати, читати й перечитувати «Кобзар», дізнаватись істину світу цього, учитися любові та шани до свого народу та вірити у світле майбутнє. У квітучій країні – Україні.

Декілька годин потому я вже купую червоні гвоздики та прошу пов'язати чорною стрічкою, а далі рухаюся на кладовище, де сьогодні збереться вся сім'я.

Дорога не довга, і ось у мій погляд врізається чіткий надпис надгробної плити брата: «Герой, що помер від кулі ворога, боронячи рідну землю, залишиться навечно у пам'яті рідних. Любимо. Пам'ятаємо. Сумуємо».

НАТАЛІЯ ПОПАДИНЕЦЬ,

*здобувачка освіти 8 класу
Бурімської гімназії
Ічнянської міської ради
Чернігівської області*

ОСІНЬ

Чарівна осінь, листопад,
Пожовкле листя стелить сад.
Останні яблука і сливи,
Уже поникли густо ниви.

Різні барви кольорові –
У думках і кожнім слові.
Холодний вітер з-за гори,
Відлетіли вже птахи.

Скупе сонце душу гріє,
Навіть хмаронька радіє.
Крок всього лиш до зими –
Всі чекаєм залюбки.

МАРІЯ РОГОЖИНСЬКА,

*здобувачка освіти 7 класу
Ніжинської гімназії № 2
Ніжинської міської ради
Чернігівської області*

КОБЗАРЕВІ

Березневі дні стукають в вікно,
Голову схилю над твоїм письмом,
Мудрим і простим, щирим і святим,
Кобзарю ти наш, світе золотий!

До нетлінних слів доторкнуся чолом,
У душі вони проростуть зерном
Волелюбності, правди і добра,
Україна щоб у віках жила!

МОЯ КРАЇНА

Що для тебе найцінніше,
Найрідніше, дороге?
І таке для серця миле,
І величне, і святе?

Що для тебе пісня серця,
Мелодійна, чарівна,
Завжди світла, сонцесяйна
І чудесна, як весна?

Що дає тобі надію,
Окриляє, веселить?
В буряну лиху годину
Не дасть голову схилить?

Рідна ненько, Україно,
Синє небо, жовте жито –
Це і є моя країна,
Де живу і хочу жити!

СПАСИБИ, СОЛДАТЕ

Спасибі тобі, солдате відважний,
За те, що ще можемо радіти весні,
Поля засівати, садити, будувати,
Співати найкращі у світі пісні.

Спасибі тобі, український вояче,
За подвиг щоденний твій непростий,
Що закриваєш усіх нас собою,
І, може, ідеш у останній свій бій!

Спасибі! Від щирого серця спасибі!
За любов, жертівність, віру в людей!
За мудрість і чесність, відвагу і силу,
За мужнє і любляче серце твоє!

ОЛЕКСАНДР САВЧЕНКО,

*здобувач освіти 5–Б класу
Ніжинської гімназії № 2
Ніжинської міської ради
Чернігівської області*

МОЯ УКРАЇНА

Україно моя! Волелюбна країно!
Хоче ворог поставити тебе на коліна.
Та не знає, що маєш крила Свободи,
Дикунам і тиранам не корилася зроду.

Вільним степом гуляє слава козацька.
Крізь віки до нас лине голос Тараса.
Він до кожного серця промовляє, благає:
«Борітеся – поборете, вам Бог помагає!»

Україно моя! Невмируща і сильна!
Вірю всім серцем – ти будеш вільна!
Не заступить тебе чорна хмара ворожа.
Нездоланна, вогненна, незламна –
Стоїш у Добра на сторожі!

ГІМН ВЕСНИ

Глянь-поглянь навкруги:
Тануть за вікном сніги,
Перший пролісок сміється,
Вийшла річка з берегів.

Килимочком – квіточки,

У цвіті ніжнім – гілочки,
Тонуть в сонячнім промінні
Ліс, діброва і садки.

В рідний край летять пташки,
Вже протоптані стежки.
І гаями лине пісня –
Переможний гімн весни.

БАНДУРА

Я до рук візьму
Диво-красуню,
дзвінкострунну,
стоголосу!
Буде литися
вільно пісня,
і всі почують –
душа українська
і сміється,
і плаче.
Жива!

МАКСИМ СМОВСЬКИЙ,

*здобувач освіти 8 класу
Остерського ліцею № 2
Остерської міської ради
Чернігівської області*

ВІЙНА

Війна... Ти така жахлива,
Зруйнувала ти наше життя,
Така ница, кривава, брехлива,
Така підла, підступна війна.

Ти навіки нас травмувала,
Сиротою ходить дитя...
А десь мати малечу шукає...
Так війна забирала життя –

Розпинала, знущалась, душила,
Катувала дитячі серця...
Скільки воїнів славних згубила,
Скільки болю усім принесла.

Свої пазурі в душі ввігнала,
Намагаючись знищить всіх нас,
Але ти нас, повір, не зламала,
Ще сильнішим став кожен із нас.

ПРОЩАННЯ

Тісно в вагоні, багато людей,
В потязі плач і задуха...
Я обнімаю матусю свою
Й котика – вірного друга.

В потяг не сяде, на жаль, мій татусь,
Треба ж бо край захищати,
Я до холодного скла притулюсь...
Важко тут татка лишати.
Сльози скотились, ковтаю і злюсь,
Що я їх стримать не в силі.
Мовчки крізь сльози на татка дивлюсь,
Татко шепоче: "Ти – сильний!"

Маму і котика там бережи,
Слухайся й гарно навчайся...
Про Україну усім розкажи.
Ти – українець! Пишайся!"

Теплу долоню до скла притулю
Й татковий дотик відчую...
Як же, татусь, тебе сильно люблю!
Як же тебе я ціную!

Важко прощатися... Серце моє
Рветься від суму та болю,
Та я упевнений: горе – мине,
Будем ми разом з тобою!

Потяг рушає... Поряд – матуся,
Серце тихенько ридає...
Подумки й щиро за край наш молюся
Й татка, що край захищає!

27. 03. 2022

СОЛДАТОВІ...

Скільки хлопців на блокпостах...
Скільки горя у їхніх очах...
Скільки туги та скільки журби...
Я, солдате, вклоняюсь тобі
За недоспані ночі, за турботу твою

І за те, що ти стійко стоїш у бою,
За той спокій, що нині даруєш мені,
А іще за світанок на рідній землі,
За засіяне поле із колосками,
За омріяну й щиру усмішку мами,
За нескореність, стійкість, незламність твою
Тобі щиру любов свою віддаю!
Хай молитва до Бога
Тебе зберігає,
Хай Господь всіх солдат
За руку тримає...
Ви навіки герої
Для кожного з нас,
Просим Миру у Бога
І терпіння для Вас!
23. 05. 2022 р.

БУКЕТ ІЗ ПОЛЬОВИХ КВІТІВ

Букет для мами таточко зібрав,
Та особисто передати не зможе,
Тому світлину рідній надіслав,
Звичайно, душу мамі розтривожив.

Бо мама пригадала, як колись
Такі квітки разом на полі рвали...
В матусі сльози ніжно полились,
Вона думками тата обійняла.

Бо він далеко, на страшній війні...
І цей букет як вісточка від тата...
На рідного чекає довгі дні
Матуся, я, Бровко й спустіла хата.

Та він повернеться. Знов буде на столі
Пашіти борщ і смакувати сало,

І зрозуміють люди на землі:
Щоб бути щасливим – треба зовсім мало.

Нарвемо разом квітів польових,
Без слів розкажемо про наболіле,
І поглядом полинемо туди,
Де небо мирне й синьо-синьо-біле.

МЕСЕДЖ ШЕВЧЕНКА

Моє «знайомство» з Кобзарем відбулося в далекому 2014 році. Яюсь моя прабабця заспівала пісню, якої я раніше не чув. Мелодійно з її вуст лунало «Зоре моя вечірняя...». Цю пісню я прослухав уперше, тому від прабабусі захотів дізнатись, хто автор цих слів. Так я почув про Тараса Шевченка, як сказала прабабця, – геніального українського поета, борця за правду й волю на нашій землі.

Кожного разу, коли я відвідував у селі прабабусю, вона співала мені цю пісню як колискову. І я одразу засинав, а потім мені всю ніч снилася зіронька, яка виблискувала у вечірньому небі й вказувала шлях до чогось важливого.

З того часу минуло багато років. Більше не співає прабабця Галинка мені колискові, бо полетіла вона в далекі засвіти, але слова великого Кобзаря в її виконанні досі лунають у моєму серці.

Доля декілька разів дарувала мені «зустріч» із геніальним Тарасом, ця «зустріч» відбувалася в музеях Києва, Канева. Саме там я дізнався цікаві факти про цього велета слова й думки, майстра неймовірних офортів та геніальних гравюр, борця, про якого знає увесь світ, титана духу та сили волі, люблячого сина нескореного народу.

Коли я вперше відвідав могилу Кобзаря, відчув, що його дух десь поряд. Дивишся на сивий Дніпро, милуєшся краєвидом і ніби ростеш – духом, незламністю, вірою в ту правду, якою жив Тарас. Ти заряджаєшся його енергетикою, хоча ви ніколи не бачились, не тиснули одне одному руку, не розмовляли.... А ти інтуїтивно відчуваєш, отримуєш той особливий меседж, а потім довго «носиш» його у своїй голові, сприймаєш, опрацьовуєш, надихаєшся ним...

Сьогодні як ніколи актуально звучать Шевченкові слова: «Обніміться ж, брати мої, Молю вас, благаю!». Ми всі маємо єднатися проти ворога, який прийшов на нашу землю.

Робити це заповідав батько Тарас.

Я НАВІКИ ТРАВМОВАНИЙ ВІЙНОЮ

Ви – підліток?! Якщо ні, то Ви по-іншому сприймаєте світ, бо в нас, як кажуть дорослі, «грають гормони».

Я – підліток, і, можливо, саме тому я надзвичайно болісно все переживаю, а зараз – і поготів.

Мене повністю змінила війна.

Та хіба тільки мене?!

Вона без дозволу переформатувала свідомість українців...

Я змінився...

Ми змінилися.

Ніколи раніше я не бачив такої беспорядності в очах батька й такої тривоги та паніки – у материнських.

Та щось ці клятві рашисти все ж зробили. Вони об'єднали нас, наш народ, як ніколи.

Я – підліток ... І, як усі підлітки, щоденно гортаю стрічну новин у ФБ, інколи – намагаюсь навіть заснути під звуки сирени (бо якось же треба спати!), прагну якось допомогти своїй Україні, народу, героям...

Та що я можу?! Від беспорядності й безпомічності стискається серце. Особливо, коли дивишся у фейсбуці на звірства орків або коли на вулиці «зустрічаєш гради». Ці звуки назавжди вкарбовуються в підсвідомість, проникають через шкіру, прямують до серця й там залишаються на постійне місце проживання.

Я – підліток... Мабуть, я багато чого ще не розумію в цьому житті, але не можу пояснити собі, як під одним небом, одним лагідним сонечком народжуються такі РІЗНІ люди?! Як після скоєного хтось може спокійно спати, насолоджуватись життям, кохати, народжувати дітей?! Як люди можуть взагалі називати себе людьми?!

Я – підліток... Мине час, і я, дай Боже, стану дорослим і, можливо, не щодня буду згадувати війну, але ЩОРАЗУ, коли на вулиці чи в

під'їзді щось грюкне, я буду здригатись... Війна назавжди зробила з нас (дітей) «інвалідів страху».

Я – підліток... І я назавжди травмований війною.

З КОГО ПОЧИНАЄТЬСЯ РОДИНА...

У народі кажуть, що дім – це наша фортеця, а родина – це багаття, яке обігриває цей дім. З кого ж починається родина? Чи знаємо ми й чи хочемо дізнатися, хто були наші пращури, чим захоплювались, що полюбляли... Сім'я – це опора, вона підтримує в тяжкі часи й радіє разом із вами – у найщасливіші моменти.

Я цікавлюсь історією свого роду, коріння якого сягає сивої давнини. Часто, коли моя прабабця розповідала мені історію свого дідуся, мені здавалося, що в житті так не буває, щоб і стільки подвигів, і втрат, і перемог. І це все в житті однієї людини. Уявлялося, що не прабабцю слухаєш, а гостросюжетний фільм переглядаєш.

Коли трохи підріс, почав вивчати історію, то переконався, що історія кожної родини тісно переплетена з історією власної країни.

Сьогодні хочу розповісти саме про мою прабабцю Галинку. Світлої та чистої душі була Людина. Скільки історій я переслухав з її вуст, скільки пісень із нею переспівав, скільки вареників наліпив... Найбільше мене завжди дивувало, як люди її покоління вміють бути позитивними та толерантними. Частенько, будучи маленьким, я перепитував якусь інформацію, але прабабця з посмішкою та терпінням повторювала своєму правнучкові переказану історію.

Її історія – це часточка історії нашої незламної України. Прабабця народилася в далекому 1936 році, її босонове безтурботне дитинство зруйнувала жорстока війна. Вона часто розповідала мені, як тоді, у червні 1941, до їхньої хати з'їхались брати татка, як затуляли вікна, усю ніч розмовляли. Прабабусин тато, Йосип, як старший брат давав настанови молодшим. А прабабуся разом із сестричкою та братиком лежали на печі, усе те слухали, хоча батьки були впевнені, що дітки вже давно бачать сні. Чітко запам'ятала прабабуся й настанову тата братам: хто з нас чотирьох виживе, той буде допомагати родині загиблого брата. Так запали ці слова прабабусі в душу, бо після Перемоги (татко прабабусі загинув) ніхто з братів жодного разу не

допоміг трьом маленьким напівсиротам, яким довелося переїхати з Полтави до бабусі в Березову Рудку.

Згадувала прабабця, а я так уважно вже слухав її розповіді, про тяжке післявоєнне дитинство, голод 1946–1947 років, про те, як тяжко працювала їхня матуся, полола на полі буряки за 11 км від їхнього села, а головне – як вони, діти, цінували материнську працю, намагалися їсти зготувати, худобу доглянути, хоча ще самі були недосвідченими дітлахами.

Кожного разу, коли прабабця згадувала свою родину, на її очах рясніли сльози.

Коли в моїй країні почалась війна, я пригадав якось по-особливому прабабусині розповіді, особливо про завішування вікон ковдрами, не думав, що колись і мені, моїй родині та моєму народові доведеться пережити ці жахіття війни.

А ще моя прабабця неймовірно готувала. Вареники, млинці, бабка, ковбаска... Лише від спогадів потекла слинка. А це теж зв'язок із кулінарними традиціями нашого народу.

Мабуть, не всі й не завжди розуміють наш потужний зв'язок із родиною, пращурами, часто не розпитують у старшого покоління, хто вони і якого роду... А потім жалкують про це.

Коли не стало прабабці Галинки, мені здалося, що величезна часточка моєї душі відлетіла разом із нею. Вона була нашою опорою, дороговказом... І стільки я не встиг їй сказати, і за стільки не встиг подякувати...

Але прабабця живе в кожному з нас. Моя мама схожа на неї людяністю, тітка – гостинністю, бабуся – співучістю... Людина не зникає безслідно, вона лишає частиночку себе в кожному з нас.

Я переконаний, що немає нікого важливішого за близьких та рідних людей, які, подібно піщинкам, утворюють ваш власний континент під назвою РОДИНА.

ГЕОРГІЙ СТУКАЛОВ,

*здобувач освіти 8–А класу
ліцею № 29 Оболонського району м. Києва
імені Петра Калнишевського*

ВІТЕР МАНДРІВ

Вітер мандрів – відомий поетичний образ, в якому закладено глибокий зв'язок між природою та душею українського народу. Цей вітер несе із собою не лише аромат полів та спів птахів, але й віддзеркалює духовність та культурну спадщину України.

У подорожі з Карпат до Сходу країни вітер мандрів України переносить нас через безмежні зелені луки, де кожна травинка має свою унікальну історію. Він шепоче та співає у високих горах, навіваючи нам дух пригод та незалежності. Його подих лагідно ллється по пшеничних полях Поділля, символізуючи багатий урожай та напружену працю селян.

Далі вітер рухається на захід, в село з його рясними садами та мальовничими церквами. Він несе на собі відгомін минулих століть, коли козацька слава була на висоті, а мудрість вишиванок розповідала про національну ідентичність. Вітер огортає нас теплом сонячних променів, що проникають крізь вікна старовинних храмів, нагадуючи про духовність і віру українців.

А далі – на схід, в широкі степи, де незліченні тисячі соняшників розцвітають під ясным небом. Тут вітер мандрів України перетворюється на справжню бурю емоцій та вражень. Він розносить спів кобзарів, які вкладали свою душу в мелодії, що стали гімном нації. Він літає над козацькими фортецями, будинками величі та мужності наших предків.

Вітер мандрів України – це не лише природне явище, це образ, що втілює в собі силу, красу та гордість українського народу. Він завжди з нами, пам'ятає минуле та відкриває дорогу в майбутнє, нагадуючи нам про наше коріння та національну гідність. Цей вітер мандрів продовжує духовну подорож кожного з нас, надихаючи на великі справи та великі мрії.

АНТОН ТРОХМАНЕНКО,
здобувач освіти 8–А класу
ліцею № 29 Оболонського району м. Києва
імені Петра Калнишевського

ОЗЕРО, РОЖЕВЕ, ЯК МРІЯ

Чому кажуть, що добре там, де нас немає? Подивіться навколо, може ви не розумієте, що добре тут, зараз і саме там, де ви є.

Це трапилося зі мною під час відпочинку на морі в селищі Щасливцеве. Ми відпочивали там уже не один рік, щодня проходили біля оголошення про екскурсію до солоного озера, здивовано дивилися на людей, що виходили з екскурсійної маршрутки й виносили повні відра й пляшки рапи та солі.

Так було, поки сусіди по пансіонату не підбили нашу родину на екскурсію до Приозерного, де й знаходиться це солоне озеро. Чомусь треба було це робити увечері. Я дуже не хотів їхати. Але колектив був сильніший.

Їхав і не чекав нічого цікавого. Але навіть через кілька років пам'ятаю своє здивування, оніміння, тенькання серця від побаченого. Рожеве, дійсно рожеве, справді рожеве озеро. Сонце, що сідає в це рожеве диво. Невже це все поряд, біля моїх ніг?! Так, це дійсно там, де я. Я бачу це все на власні очі. Колись саме звідси починався відомий Чумацький Шлях, звідси чумаки возили одинадцять сортів солі. Тут, на Арабатській Стрілці, ще в 1840 році був відкритий один із найбільших соляних промислів. Це саме вона, сиваська сіль, збагачена бета-каротином, робить воду рожевою. А все, що потрапляє в озеро, – чи то квітка, чи то гілка, – за короткий час обростає сіллю та стає схожим на химерну інсталяцію. А хіба можна забути про користь рожевої води? Не один раз взимку полоскав я нею своє хворе горло. Може ж на світі бути і красиво, і корисно!

Я щасливий, що бачив ту красу. Я гордий тим, що це – наше, рідне, українське. Я чекаю на нову зустріч з озером, рожевим, як мрія.

АНГЕЛІНА ТРУШ,
здобувачка освіти 7–В класу
Ніжинської гімназії № 3
Ніжинської міської ради
Чернігівської області

ТЕКЛЯ

Кожну людину нарікають іменем, яке часто визначає її долю. Свою донечку, котра народилася холодного лютого дня, Розалія та Андрій назвали загадково – Теклею. Чи знали прості косенівчани, що це грецьке ім'я означає «Бог і слава»? Навряд чи, але молода селянська родина жила з глибокою вірою у Всевишнього. Маленька донечка росла кмітливою, веселою, доброю та слухняною. Батьки дякували Богові за таку дитину.

Та недовгим було їхнє щастя: чорним крилом увірвалося горе. Розалія рано залишилася вдовою, бо коханий чоловік Андрій загинув під час Першої світової війни. На руках молодій жінки залишилися три доньки – Текля, Катерина та Юзефа, яка, на жаль, захворіла й померла в п'ять років. Тяжко доводилося заробляти на хліб сирітській родині. Із ранньої весни й до пізньої осені працювала мати з дівчатками на полі. Назавжди залишилися ті дитячі спогади в пам'яті Теклі: безмежжя бурякових рядків, неозора золота пшенична й срібна житня ниви в рідній Косениці поблизу Перемишля.

Минали роки, і ось Текля – вже юнка, як кажуть, дівка на порі. Проте жила вдова з дочками у великій скруті, ледь зводячи кінці з кінцями. Тому якось промовила Розалія до Теклі:

–Їдь, дитино, на заробітки в Німеччину, бо помremo.

–Добре, мамо, – покiрно вiдповiла донька, ховаючи сльози.

І ось Текля з подругами вже на вокзалі в Перемишлі. Зі страхом дивилися сільські дівчата на потяги, прислухаючись до гудків паровозів. Назавжди запам'яталися їм тісний, переповнений українськими та польськими заробітчанами вагон, задуха й тривожне відчуття невідомості.

Довелося Теклі важко працювати на пана: садити, сіяти, полоти, жати, в'язати снопи, а потім – ціпом молотити збіжжя. Там, на чужині, навчилася вона розмовляти німецькою мовою. Згодом довелося дівчині ще не раз скуштувати тяжкої наймитської долі, і не тільки в Німеччині, а й в Австрії. Проте «надійним причалом» для неї була сім'я в рідній Косениці.

Доля була прихильною до них. За зароблені Теклею гроші добудували хату, а мати змогла зібрати придане для дочок. Якось на вечорницях дівчина зустріла свою долю – Андрія Віскіля. Іскристий погляд, запальний танок гарно вбраної красуні, як магніт, притягував до себе. Текля закохалася в чорнобрового парубка, що не зводив із неї очей. Восени відгуляли весілля, а через рік у них народилася дочка Ольга.

– Слава Богу, – раділи молоді батьки, – нехай буде в неї щаслива доля!

Проте біда чорним крилом накрила молоду родину. Трагічні події 1943 року назавжди змінили все: Друга світова війна забрала найдорожчу людину – чоловіка Андрія. Текля залишилася вдовою, а її донечка Оля – напівсиротою. Біда, як кажуть у народі, сама не ходить, а діточок із собою водить. Цього самого року їхню сім'ю примусово депортували з Косениці на Львівщину, у село Лагодів. Українським переселенцям довелося починати все на новому місці: будувати хату й тяжко працювати в колгоспі.

Усе своє життя Текля присвятила вихованню єдиної доньки Ольги, яка вийшла заміж за Євгена Яремчука й народила чотирьох доньок – Лесю, Галю, Русланку й Зорянку.

Якою була Текля? Синьоока, низенька й худенька. Звичайна сільська жінка. Онучата дуже любили свою бабусю. Назавжди запам'ятали дівчатка її спрацьовані руки з гульками й покрученими від тяжкої роботи пальцями. Обіймаючи Теклю й цілуючи кожен її пальчик, кожну гульку, онучка Леся промовляла:

– Бабуню Теклюню, Ваші ручки болять?

– Ні, дитино, вони вже так скучили за роботою, – відказувала старенька.

Усі лагодівці знали про ліричну вдачу Теклі, яка дуже любила співати. Онучки й сусідські діти прибігали до бабусі, ставали в коло й

слухали її польських співаночок. А скільки українських народних пісень вона знала!

–Дітки, співаймо разом! Пісня – наша душа, рідна історія...

Кожен ранок починала Текля з Божого слова: читала трьома мовами (українською, польською та німецькою) молитву «Отче наш». Назавжди закарбувалися в пам'яті старенької тяжкі заробітчанські будні в Німеччині та Австрії, єдиним відпочинком та відрадою в які були пісня й молитва.

А яка Текля жартівниця! У вісімдесятирічному віці вона щонеділі вдягала білий фартушок і сідала на лавці під двором. Односельці, які верталися із церкви, вітаючись із нею, запитували:

–Бабусю Теклюню, скільки Вам років?

А вона завжди подумає-подумає, та й відповідь:

–Сорок шість.

У її кишеньці завжди було дзеркальце, у яке вона часто дивилася й жартома проказувала:

–Теклюню, Теклюню, яка ти вже старенька...

Працьовита, чепурна, весела й співуча – такою запам'ятали її внуки й правнуки. Текля Андріївна Віскіль відійшла в засвіти двохтисячного року... Їй було вісімдесят вісім років.

Кожну людину нарікають іменем, яке часто визначає її долю. Отак, славлячи Бога, тяжко працюючи та з усмішкою долаючи всі труднощі, гідно прожила своє тернисте життя українка Текля. Якою сильною була ця тендітна селянка, котра продовжила потужну жіночу родовідну гілку з різних куточків України, плекаючи «родину, як вічну зернину, на невмирущому полі життя». Сторічна історія цієї родини, віддзеркалена в долі Теклі Андріївни Віскіль, – один із пазлів усієї історії України.

ВІТАЛІЙ ЦИГАНКО,
здобувач освіти 7 класу
Срібнянського ліцею
Срібнянської селищної ради
Чернігівської області

210 СЛІВ ПРО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Для кожного Шевченко – Україна.
Як світ, зоря, Дніпро і чорнобривці...
Нехай мина усіх лиха година,
Ми ж найнайкращі в світі – Українці!

Це Він навчив нас цінувати Матір.
Свою рідненьку і оту – Безмежну.
Що головне в житті не гамір,
А вміти скласти шану їй належну.

Любити бідну і стражденну,
Нести рушник їй білий до Причастя.
Відстояти свою Незламну –
Немає більшого у житті щастя.

Це Він закликав всіх нас боронитись,
Впродовж віків не знатись з москалями
Та до останку за земельку рідну битись,
Щоб сіять жито вільними полями.

Й сьогодні наш Тарас – дороговказ,
Наш путівник до волі і свободи.
І вже ніякий на землі Указ
Не зможе завернути нас з дороги.

Бо вся наша історія – народ
Прадавній, предковичний, самобутній.

Не затоптати битви Жовтих Вод,
Де переміг Богдан-Зиновій наш могутній!

Свята любов у нас до мови – від Тараса,
Це Він навчив нас Слово рідне боронити.
Він всім довів, що українська – то окраса,
Яку нам всім не можна не любити!

Візьми «Кобзар» – там все своє, все рідне...
Читаєш – наворачтається сльоза.
Бо все там правда – від «Царів» до
«Катерини»,
І «Заповіту» слово як гроза.

Він – наш Пророк, Предтеча, Благовісник,
Супергерой на всі часи, роки.
Його любов до Неньки-України – Вчинок,
Який закарбувався на віки.

Тому твоє ім'я святе, Тарасе,
Ти – України справжній вірний Син!

АРСЕНІЙ ШАПОВАЛ,
здобувач освіти 8–Б класу
Прилуцького закладу загальної
середньої освіти I–III ст. № 7
(ліцей № 7)
Прилуцької міської ради
Чернігівської області

ЛЮБОВ ТА ДОБРОТА

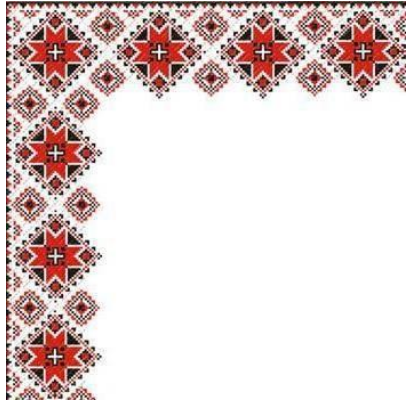
Частина зірочки упала,
Весь світ яскраво осіяла,
Щоб всі повірили в дива,
Що і на небі є життя.

Пелюстка щастя у долонях –
Краплина світлої роси,
Зігріє душу, заспокоїть
Маленька крапля доброти.

В лиху годину серце мліє,
Але простягнута рука...
Дарує віру та надію
В своєму часі небуття.

Дороги різними бувають,
Вони повсюди: тут і там,
За кожним є нелегкий вибір –
Знайти стежину до добра.

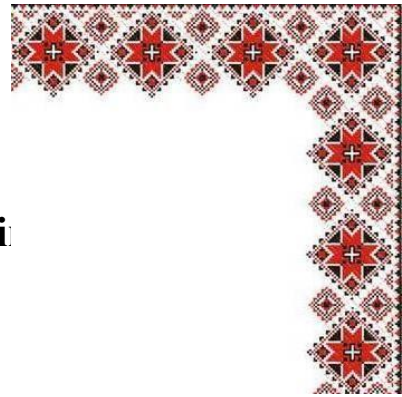
Дверей багато – час покаже,
Але ти вір у чудеса...
Велике чудо – це любити,
Велике серце не вмира!

ЧАСТИНА II

Творчі роботи

учнів 9–11 класі

ЯРОСЛАВА БУЧАК,

*здобувачка освіти 11 класу
іноземної філології*

*Ніжинського обласного педагогічного
ліцею Чернігівської обласної ради*

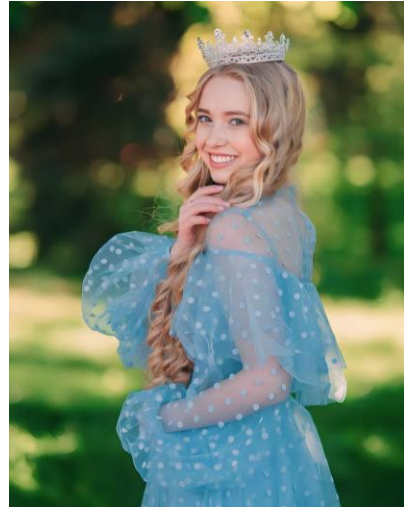
ХОЧЕТЬСЯ ЗМІН

Я можу змінити світ. Можу відчутти краплі дощу. Можу відчутти та зрозуміти, скільки минуло годин. Можу побачити світ. Сірий, майже безбарвний. Ми можемо змінити це. Я можу. Можу побачити, як сірі барви зникають і настає світанок, тихий та мелодійний. Проміння сонця освітлює кожен куток сірого "світу". Мого світу. Я можу набратися сили, що дає мені сонце. Можу створити світ. Світ без сірих будинків та садів. Можу і я змінитися.

Можу відчутти, як наближається майбутнє. Воно тисне, змушує йти далі. Воно огортає мене. Тепер я можу співати, можу стояти під теплим дощем і танцювати. Я можу розмалювати веселкою світ.

АНАСТАСІЯ ВАЩЕНКО,
здобувачка освіти 10–А класу
Прилуцького ліцею № 5 ім. В. А. Затолокіна
Чернігівської області

ГЕНЕТИЧНИЙ КОД НАЦІЇ

Плекайте, українці, рідну мову,
Як цвіт калини й зірку світанкову.
Це – зброя проти наших ворогів
І міць всіх українських дочок і синів.

В ній шелест трав і пісня солов'я,
Блакитне небо й мамине ім'я,
І соняшник, й криниця біля ганку,
Гарячий хліб, схід сонця на світанку.

Українське слово – гострота меча,
Освітлює нам все, немов свіча.
Із ним переживем усі турбації,
Не згине українська душа й нація.

* * *

Каховська ГЕС. Трагічна історія.
Потужний вибух. Затоплена територія.
Евакуація. Сльози. Зруйновані долі.
Втрата домівок, життя у неволі.

Зоопарк "Казкова діброва". Загиблі тварини.
Підвищений рівень води. Плач малої дитини.
Безсонні ночі. Невпинні постріли окупантів.
Життя на даху, немає інших варіантів.

Нова Каховка. Сталеве серце народу.
Висока ціна покладена за свободу.
Страшна катастрофа. Екоцид, який бачимо.
Не забудемо! Не пробачимо!

* * *

Ми – українці й прагнемо свободи,
У нас від прашурів непереможний дух,
З часів гетьманщини в нас кращі воєводи:
Богдан Хмельницький і його визвольний рух.

Як нація могутня, непокірна і незламна,
Боронимо святі свої кордони
І право на належне, вільне існування,
Хоч на шляху смертельні перепони.

Нам вороги нав'язують радянські наративи,
Вбиваючи культуру й ідентичність.
Вони, як звірі, прагнуть лиш наживи,
Але не згине наша міць й величність.

* * *

Всі зачаровані були її красою
Та озиралися, побачивши щораз,
І йшла вона повільною ходою,
Блакитні очі яскравіші всіх прикрас.

Була помічена на вулицях Британії,
Одягнена в яскраві кольори.
Пиля еспресо у кав'ярнях Данії,
Довкола майоріли синьо-жовті прапори.

Така тендітна, ніжно-лебедина...
Та замість макіяжу – кров у неї на лиці.
Вона – незламна й сильна Україна,
Залізний меч тримає у руці.

СОФІЯ ВЕРТОЛА,
*здобувачка освіти 10 класу
Талалаївського ліцею
Талалаївської сільської ради
Чернігівської області*

* * *

Я, ти і ромашкове поле...
В обіймах твоїх –
Ну точно, це – доля!
З волоссям моїм ти граєшся ніжно,
Вплітаєш туди квіточки білосніжні.
Узявшись за руки,
Танцюємо в полі,
А душі кричать:
«Точно, ви – ДОЛЯ»!
Серця так палають,
А очі горять...
Стемніло уже,
Світлячки майорять...
Ромашки в волоссі,
Мої руки в твоїх,
Є тільки МИ,
І нема нас для всіх.
Цей літній вечір
Не забудем ніколи:
Я, ти і ромашкове поле...

* * *

Карі очі, що навпроти,
Дивляться у душу так,
Мене читають, наче ноти
Перед виступом співак.
Карі очі, такі рідні,
У яких губилась я,
Ніби в небі зорі срібні
Постають його ім'ям.
Карі очі, що навпроти,
Дивляться у душу так,
Мене читають, ніби ноти
Перед виступом співак...

КОХАТИ

А що для вас означає кохати?
Може, на крилах кохання злітати?
В обіймах стояти, потім цілувати,
Вірші коханій людині складати
І їх під зоряним небом читати?
То що ж означає слово «кохати»?
Кохання – то могутня сила,
Невмілих людей вона згубила,
Бездушно серця їхні сушила,
А інших, щасливців, навек окрилила.
Кохання – це щось ніби магичне,
Таке незрівнянне, таке таємниче,
Буває трагічне, але ж поетичне,
Для більшості – назавжди залишиться вічне!
Хтось може кохання цінувати,
А хтось, навпаки, руйнувати.
Деякі можуть над ним чаклувати,
А що для вас означає «кохати»?

* * *

Київ – місто мрії моєї,
Він моє серце так давно вкрав.
Ніколи не зраджу України своєї,
Вірші про кохання в собі він зібрав.
Люблю тебе ніжно, Києве мій,
Місто кохання, хоробрості, співу,
Місто в красі своїй золотій,
Місто, де чуєш пісню чуттєву,
Це там, де відчуєш волю і крила,
Там, де знайдеш свій затишний кут,
Місто, в якому я зрозуміла,
Що назавжди хочу залишитись тут!

СОФІЯ ВОЙТЕНКО,
*здобувачка освіти 10 класу
іноземної філології
Ніжинського обласного педагогічного ліцею
Чернігівської обласної ради*

КРАЇНА ВІЧНА

У глибині віку, де долі стежини,
Лежить Україна, вічно моя земля.
Тут відбуваються дива й таємниці,
Тут битви героїчні, мудрість і пісні.
З Києва Русь вибудовує свій шлях,
Славиться серце величних битв.
Тут Хмельницький гідність взяв у руки,
Пролило крові безліч молодих – за волю.
Потім імперії тінь тебе затінила,
Та душу вільну не скрила ніколи.
Та тісна душа, вогонь нашої мрії,
Знову відкрила дорогу вільній зорі.
Тарас Шевченко, світле ім'я наше,
У серцях людських вічно буде жити.
Й Кобзарем він співає у наших душах
Про волю, про правду, про нашу велику
країну.
Так нехай же звучить у піснях і словах:
Україно моя, ти завжди будеш вільна.
І з гордістю люди на тебе подивляться,
Славна й велика, країна вічна!

ВАРВАРА ГУДИМ,
здобувачка освіти 9 класу
Козелецького ліцею № 1
Козелецької селищної ради
Чернігівсько області

КІТ МУРКІТ І КОВІД

Казка

На околиці села
Киця з Мурчиком жила.
Мурчик був котом завзятим,
Працював щодень багато.
Киця вдома лад тримала
І на сонечку лежала.
Раптом диво-новина
Облетіла пів села:
Що страшний якийсь на вид
Завітав в село Ковід.
Кіт на нього не зважає,
На роботу поспішає.
Киця Мурчика благає:
– Маску, любий, одягай
І дистанцію тримай!
Кіт лиш лапою махає:
– Маска вусам заважає!
Довго так було чи ні –
Захворів через три дні!
Розболілась голова,
Апетиту геть нема,
Бо пропав у нього смак,

А без нього їсти як?
Болить спинка, ломить хвіст,
Кіт три дні уже не їсть.
Має кіт змарнілий вид:
– То, мабуть, отой Ковід.
Котик важко лиш зітхає
І в гарячці засинає.
А у сні він бачить трон,
Там сидить, немов барон,
Той бридкий такий на вид
Новий гість Коронавід,
І протягує коту він корону золоту.
Кіт корону забирає
І швидесенько вдягає.
– Працювать тепер не будеш,
Про мишей своїх забудеш
І лежатимеш на троні
В золотій моїй короні.
Як почув такі слова,
Враз прокинувся сповна.
Став гарненько лапи мити,
Бо не хоче вже хворіти.
Вікна навстіж відчиняє
І Ковіда проганяє.
– Хай корону носить сам,
Той бридкий на вигляд хам.
Краще маску я вдягну
І до мишок знов піду.
Буду лапи добре мити,
Мурку щоб не заразити...

ЮЛІЯ ЄСИПЕНКО,
здобувачка освіти 10 класу
Талалаївського ліцею
Талалаївської сільської ради
Чернігівської області

* * *

Вечір весняний, тоненька стежина,
І милий по ній прямує хлопчина.
Він мріє щоночі й щоранку про поле,
Що рясно ромашками заросло,
І сонцем тим марить ніжно-рожевим,
Яке за обрій тихенько зайшло.
Про хмари, немов із солодкої вати,
Пташок, що всі хором звелися співають.
Тоненька стежина, у мріях дівчина...
І дощик рясний почав накрапати...
Там цілувались під дощем в його снах,
І образ він щоночі її бачив,
А вдень почав на пелюстках гадать:
Чи ще раз він її колись побачить?
Прийди хоч раз у мої сни,
В порожню душу зазирни,
Щоб наостанок надивився,
Хоч щоб квітучої краси
Твій знімок в пам'яті лишився.
Та ти пішла, я ж – не вхопивсь за шанс,
Який у мене був,
І не прийдеш ніколи більше...
Тепер один у своїх снах
Нудно гулятиму в квітках.

* * *

Знову смерть і пітьма?
А що ж буде далі?
Новий світ та життя?
На стіні незнайомий портрет,
І висять ордени і медалі.
У кімнаті далекий звук
Чути – грає хтось на роялі.
Далі порожньо,
Лиш камін кімнату теплом огортає.
Місто спить...
Тільки жінка по ньому блукає.
Що шукає?
Не знаю, мовчить, мов дитя,
Що в думках загубилось,
Це і є оте «нове життя»,
Яке щонаочі так яскраво снилось?
Серце рвалось: сюди хотіло,
І якась невідома сила
Просила мене, молила
Бути тут, аби серце менше боліло.
Думка мені звеліла:
«Повертайся до нього, мила,
Може, й справді будеш щаслива?»
Ні, тільки тліло нутро моє,
Вірити не хотіла.
Знову збреше? Обдурить чи кине?
І чого невідома сила
Саме ним мене наділила?
Поки не зрозуміла...

ЗАВІРЮХА

Сніг мете-летить і землю вкриває,
А Різдво Христове радо в гості поспішає,
З Колядою діти ходять від хати до хати,
Щоб дорослих і малих щиро привітати!
У сусідській хаті коляда, гостинці,
Сяють, як зірки, прикраси на ялинці,
Запах смачної куті на святковому столі
Вабить, манить, закликає,
Із Різдвом усіх вітає!

ВЖЕ НЕ ЗАЛИШИШ НА ЗЕМЛІ СИРІЙ СЛІДИ...

Серед могил сиджу одна жива,
Синочку, сліз моїх ти більше не побачиш.
В волоссі заблищала сивина,
Ти душу мою зранив та скалічив.
На кого ж ти покинув, сину, нас?
Де ж твої плечі, за які ховались?
Ми не забудем нині й повсякчас
Твій подвиг, що в віках залишив.
Ми голови всі схилимо в журбі,
У вдячності й скорботі вічній,
Й за подвиги всі героїчні
Посмертно ти Героєм України став,
Свої роки найкращі
Державі рідній ти віддав.
А ворога ми проженем з землі
І будем жити довго та щасливо,
І тільки на отій сирій землі
Сумно стоятиме солдатська могила.
І майорітиме над нею прапор,
І пройде не один десяток літ –
Повицвітають синьо-жовті барви

Зі стягу, що вже бачив увесь світ.
І всі забудуть про того солдата,
Лиш одна мати буде пам'ятати...
Серед могил сидітиме стара,
І туга в її серці буде вічно жити,
І вітер колихатиме гілля,
І плакатиме мати сива,
Допоки до останнього сумного дня
Стрічатиме її оця могила...

* * *

Вона співала, ідучи по вулиці,
І думала про нього лиш тоді,
Про ті його рум'яні губи,
Про його очі каро-золоті.
Про ті всі квіти, що в книжках сушила,
(Це ті, що їй коханий дарував),
Вона собі тихенько під дощем бродила,
Чекаючи, що милого зустріне.
Блакитне небо з виші усміхалось,
І яблуні тихенько колихались,
І він прийшов, його зустріла в сні,
От його очі, каро-золоті,
Так по-дитячому на сонечку сяли
І дівчині багато обіцяли:
Казав, що він ніколи не покине,
Ну, як і всі, це вже не особливо,
Слова пусті нічого вже не значать,
Та дівчина цього всього не бачить.
Якого "милого" зустріти їй щастить:
Він щиро бреше, дивлячись у очі,
І просто грає серденьком дівочим,
Перше кохання глибоко поранить,

Любов поважна мало кого манить.
Пусті слова і кострубата рима
Навіки її серце полонили.

* * *

Я люблю твої очі зелені,
Я люблю наші ночі сумні.
Може, душу свою покажеш –
Я потону в її глибині?..
А твоє кучеряве волосся...
Боже, й слів не знайду похвалить!
Чи ти зможеш мене покохати
Так, як кохали колись?
Як кохали Ромео й Джульєтта,
Як кохали Дейзі і Джей?
Чи ти зможеш любов'ю зморити
Пустоту моїх млявих ідей?
Чи ти зможеш іскру запалити
Вогнем, що приніс Прометей?
Стрілою Амура влучиш?
Знай: є умова одна –
Вірним мені бути мусиш,
Захищати від ворога.
От тоді твої губи щоночі
Уливатимуться у мої,
Й твого серця захриплий голос
В огортаючій нас імлі
Лиш мені буде чути із раю...
Я ім'я ще твого не знаю,
Але образ твій я вже люблю,
І щоночі я так засинаю,
А от вдень і не згадую.
А як в тебе вогник не вийде
У душі моїй запалить –
Буду сама навіки
Вічності слухати мить...

АННА ЖИЛА,
*здобувачка освіти 11 класу
Володькодівницького ліцею
Носівської міської ради
Чернігівської області*

ДО ВОЇНА

Воїне любий, ти робиш усе,
щоб жити нам в вільній країні.
Десь там далеко чекає тебе
мати у рідній хатині.
Благаю тебе, повертайся живим,
не дай ворогу себе вбити.
Мабуть, не вміє ніхто так, як ти,
Свою Україну любити.

ВЕСЕЛКА У ГРУДНІ

Природа з розуму зійшла,
веселку в грудні принесла.
Сім кольорів на небі сяють
і барвами яскраво грають.
Радіють всі міста і села,
для них – це новина весела.
Немов чиясь рука малює
і людям усмішку дарує.

НОВОРІЧНИЙ СОН

Танцюють у вальсі сніжинки.
Гірлянди на вікнах сяють.
У мирних, щасливих будинках
Дарунки дітям вручають.

Збирається молодь на свято,
Костюми вдяга і маски.
У актовім залі малеча
Готується ставити казку.

Святий Миколай на трійці
Летить: загадайте бажання!
Це справді було?! Скажіть-но?
Чи це мій сон на світанні?!

Затихли навіки тривоги.
Ніде не горять будинки.
На мирні святкові дороги
Летять не ракети – сніжинки.

МАРІЯ ІВАЩЕНКО,

*здобувачка освіти 11 класу
Спаської ЗОШ I–III ступенів
Сосницької селищної ради
Чернігівської області*

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні.
Чи хто згадає, чи забуде
Мене ...

Т. Г. Шевченко

ВСТУП

Негараздів усяких зазнав,
Та великою Людиною все ж він став...
Недарма в Україні щороку
На могилі-горі любо глянути оком:
Люд звідусіль іде
І дарунок від весни Кобзарю несе.

I ДИТИНСТВО

Коли Україна була в кріпацькому ярмі,
Нас, дітей її, не було ще тоді!
У простій селянській родині –
Тоді була березнева днина –
З'явився на світ Тарас...
Дев'яте березня стало святом для нас.

Допитливим було дитятко –
Хотіло світ пізнати мале янголятко.
Де стоїть стовп той, що небо тримає?
Чому ж цього ніхто не знає?
Шукав він по селах відповіді на це питання,
А мати не спала через нього до рання.

Чумаки додому його привезли,
Тож щасливі батьки вже сліз не лили.
Дитинка трошки піросла,
Тож нове захоплення собі знайшла:
До малювання раптом проявився хист,
Та де ж бідняку взяти паперовий лист?
Він, недовго думаючи, розмалював у хаті
стіни,
Так Тарас створив свої перші дитячі картини.
Потім почалися навчання днини:
Його віддали до дядка,
Та хіба ж це наука?
Чоловік пив безбожно й давав учню дрюка.
Лихо за лихом у хату йшло –
Матір померла, а мачуха сіяла зло...
Дітей не злюбила, до сліз їх била.
Батько в могилі – діти осиротіли...
Вигнала мачуха їх на додачу.
Жити не хотіли, та і це вони стерпіли.

Потім у маляра ремесла вчився,
Але і той з дитини глумився:
Воду носив малий Тарас
Та різну тяжчу роботу робив не раз.
Доля змінилася вмить –
Пан Енгельгардт забрав до себе служить.

II ПІДЛІТКОВИЙ ВІК

Селянського сина пан відвіз у Варшаву,
Та там на них чекав бунт, а не слава.
Так в Петербурзі кріпак опинився,
І тут уже він, як міг, розкрутився...
Багато Шевченко у пана трудився,
Бо працювитою дитиною вродився.

Не маючи вільної вдень ні хвилинки,
Він від власного сну відбирав години.
Хотів перемалювати картини,
А натомість нарвався на злість гнобителя-
людини:
Свічку кріпак для себе запалив,
Тому різками його господар побив.
Згодом пан подобрішав:
Зважив на Тарасові благання
І віддав його в науку до вчителя малювання.
Так пан і власні бажання хотів здійснити:
Мати власного майстра, як цьому не радіти?!

Тарас дуже-дуже старався
Й навчитися всьому швидше намагався.
Ширяєв учня свого полюбив,
Тому зовсім його не бив.
Дозволяв навіть у вільний час гуляти,
Тому Шевченко в Літньому саду зміг
побувати.
Тут він не лише встиг статуї змалювати,
А й вірних друзів собі розшукати:
Сошенка-земляка, Жуковського,
Гребінку та Карла Брюллова –
Про їх вчинок далі піде мова.

III ЮНІСТЬ

Змінилася враз Тарасова сирітська доля,
Бо друзі почали думати про його волю.
Намагалися спочатку пана впросити
Людину цю з Богом у світ вільний
відпустити.
Та Енгельгардт не давав на це згоду,
Бо мріяв потай про винагороду.

Друзі, аби карбованців назбирати,
 Стали портрет Брюллова малювати.
 Потім вони аукціон влаштували.
 Так бажану суму й назбирали.
 У квітні вільну Тарасу Жуковський вручив –
 Так він ледь від щастя друга з ніг не збив.
 Враз змінилася в людини доля,
 Що лише значить для кріпака слово –
 «Воля»!?

Зарахували в Академію мистецтв юнака,
 Тож у нього буде доля Художника!
 З радості звістку цю брату послав,
 Бо за рідними дуже вже сумував:
 «Так от, бач, живу, учусь,
 Нікому не кланяюсь і нікого не боюсь...»
 Тепер він жив, як вільна людина:
 Відвідував театри, музеї,
 Знайомився з митцями, не цурався і галереї.
 Закінчивши Академію, він здійснює мрію –
 Їде в Україну. Серце його радіє,
 Хочє залишитись тут жити і працювати.

IV

ЖИТТЯ В НЕВОЛІ. ОСТАННІ ДНІ ...

Згодом із Костомаровим почав приятелювати.
 Друг запропонував Шевченку вступити в
 братство,
 Яке намагалось скасувати кріпацтво.
 За це і за інше – за творчість, за принципи –
 Шевченка із друзями назвали злочинцями.
 У казематі тюремному сидіти йому довелося.
 Там він віршами рятувався – і ось
 На світ з'явився «Садок вишневий коло
 хати...»,
 Який хотілося безкінечно читати.

Та жандарми виконали царське покарання:
В Оренбурзький корпус його на заслання!
Солдатом він у засланні стає,
А у віршах бунтарем повстає.
За порушення царського наказу –
«Не писати й не малювати жодного разу» –
Відправляють його в Новопетровське
укріплення –
Тримайся, Тарасе, бо нескоро ще звільнення!
Умови тут були жахливі й шкідливі,
То не писав Шевченко ні днини.
А потім поета звільнили...
Та життя вже його минало –
Днів залишалося зовсім мало.
Довелося жити у Петербурзі.
Добре, що тут були його друзі.
Він знову напружено працював
І академіком-гравером став.
Писалися вірші всю ніч до рання –
Шевченкові думалося про повстання.
Хотілося жити йому в Україні,
Та не судилося... Але донині
Над Україною – його зоря.
Приходьте, люди, до Кобзаря.

ЕПІЛОГ

Так промайнуло його життя ...
Не так, як у когось бездумне буття
Ніби в димар загуло...
У Шевченка воно недаремне було!

На Чернечу гору завжди приходять люди,
Хоч які б в нас часи не бували люті.
Бо це ж не хто-небудь – а Шевченко!
Нам до нього ще йти далеченько...

ВЛАДИСЛАВА КОЛОМІЄЦЬ,
*здобувачка освіти 10 класу
Остерського ліцею № 2
Остерської міської ради
Чернігівської області*

НАМРІЯЛА СОБІ ЩАСТЯ...

Намріяла собі літа,
Намріяла собі долю
З весняним вільготним вітром
Й ромашками – в чистім полі.

Намріяла собі щастя
Такого, як в кінороманах,
Намріяла і... забула,
Що то лише мрія-омана.

Життя – то вічна стихія,
Де щастя – піщинка у морі,
Щастить же комусь на світі,
Що має його він доволі.

А я його... сонно намріяла,
Повірила: так буває,
Мабуть, в цьому світі щасливчиків
Доля сама обирає!

МЕЛОДІЯ ВЕЧОРА

Літній вечір. Сяде сонце,
Теплий вітерець дмухне,
У прочинене віконце
Жмутик пахощів війне.

Пахощі ці пригорну я...
Мріяць буду, як маля,
Загорну у теплий коцик
Своє любе кошеня.

Вип'ю чаю теплого
З пахощами трав...
Соловей виспіває
На всі сім октав.

Де ще неймовірніші
Вечори знайти?
Лиш на Батьківщині,
Де вродився ти.

ЛІТО – НА ЗГАДКУ

Я вам сьогодні намалюю літо
І розфарбую в кольорові блискунці,
Де ясне сонечко до мене із привітом
Свої простягує ласкаві промінці.

Де кожна квіточка яскрава і духмяна,
Де стрибунець вистрибує з трави,
Де теплий вітерець, неначе дотик мами,
Де мріям ще далеко до зими.

Я розмалюю літо кольорами
Тепла і ніжності, любові і краси,
Щоб зігрівали барви вечорами,
Коли наступлять люті холоди.

Я літо в серці збережу казковим,
Щоб рік скоріш минув – й наприкінці
З'явилось сонечко каскадом веселковим
І в душу сіяло щасливі промінці.

ТИША

Раніше я дуже не любила тиші, обожнювала веселих людей, гучну музику... Дивно, кажуть, що люди не змінюються, як і їхні погляди. Змінюються! Ще й як! Я навіть знаю дату своїх метаморфоз: 24 лютого. Ця дата поставила у моїй свідомості своєрідний STOP-кадр. Я переосмислила все, що було в моєму житті. І навіть тиша для мене стала рідною. Я полюбила її.

Кажуть, що хто не знає війни, той не знає життя. Перефразую. Хто не знає війни, той не знає, що таке страх.

Тепер я впевнена, що немає нічого страшнішого за голод та війну. Війна – це істота, яка закрадається підступно у вашу душу, серце, думки та... вже ніколи «не вилізе» з вашої свідомості.

Війни припиняються... Але розірвана навпіл душа продовжує конвульсивно пульсувати. Це стан, коли ти від найменшого поруху здригаєшся, хочеш кудись бігти, плакати, кричати... Не дай, Боже, нікому переживати такі відчуття.

Ніякими словами людина не може пояснити, що таке війна, поки інша людина на власній шкурі це не відчує.

Страх – це одне з найжахливіших відчуттів... Той стан, коли ти, як не намагаєшся, просто не можеш мислити логічно, це стан, коли в тебе трусяться руки, а ти продовжуєш пакувати «тривожну валізу», бо так Треба, коли підсвідомість видає: «Усе! Кінець!», а ти прагнеш кудись бігти й щось робити, коли здається, що надії нема, а ти продовжуєш сподіватися...

Війна – це та істота, яка відбирає в дітей дитинство, а в матерів – серця.

І ніколи не кажіть, що війна краща за щось... За бідність... За невизначеність... За холод. Немає нічого страшнішого за неї, вона поєднує в собі все разом: і голод, і холод, і бідність, і страх... Вона «начиняє» людину невимовною отрутою, яку не виведуть жодні крапельниці, жодні пігулки, жодні вмовляння чи слова. Цей страх *Не тиши* – назавжди.

Зробіть усе можливе і неможливе, щоб Ваші діти ніколи не бачили війни...

25. 02. 2022.

Я ВПЕРШЕ ПРОПУСТИЛА ВЕСНУ

З дитинства обожнювала весну. Яка ще пора року надихає серце битися частіше, груди наповнює життєдайним повітрям, а душу – любов'ю?! Тіло відчуває наближення чогось феєричного, казкового, підсвідомість чекає дива. Усе навколо оживає після крижинно-білої зими: прилітають пташки, розпускаються бруньки, у повітрі літає кардамоново-ванільний аромат юності, ніжності, закоханості... І душу наповнює неймовірна вітряно-розкуйовджена жага до життя...

Цього року я вперше пропустила весну, її початок, той неповторний перехід із холоду розуму на тепло серця... Не почула солов'їного співу, вповні не відчула на собі промінці теплого мандаринового сонечка, аромат люблячої природної аури...

Звісно, уся краса весни, мабуть, літала в повітрі, але я дивилась на це все, ніби через скло, здавалось, що дивишся якийсь фільм і мрієш туди потрапити... Замислюєшся... Мрієш...

Аж раптом тишу мрій розривають вибухи... і я молюсь та вірю, що наступна весна обов'язково буде весняною...

03. 03. 2022

НЕБО

Щоразу, стаючи до вечірньої молитви, я з надією вдивлялась у зоряне неозоре небо, уявляла, що десь там, далеко-далеко за хмарами, на нас дивиться Боженько, слухає наші сповіді й посилає нам прощення. Я милувалася міриадами зірок, які ніби підморгували мені, і отримувала заряд позитивної енергії для солодкого сну.

Тепер, стаючи до вечірньої молитви, я вдивляюсь у далечінь, розглядаю небо дуже ретельно, боячись пропустити хоч якийсь натяк на ворожий літак. Мої руки німіють, якщо щось у небі мерехтить, світиться, іскриться...

Що ж ти зробила, жахлива істото, з нашими душами, серцями, нервовою системою?!

Ти змінила нас назавжди, але... не зробила рабами, бо український дух – непереборний.

Так, ти заштовхнула страх у наше єство, але не страх перед «великою росією», а страх перед мізерністю людського життя.

Ми відродимо нашу землю, нашу душу, нашу свідомість...

А ти, росіє?!

05. 03. 2022

ВИСОТА

Ще з дитинства я мріяла жити в багатоповерховому будинку, щоб вище й вище, щоб ближче й ближче до неба... Там ніби рай: пташки літають, вітер свище, душа відпочиває...

Тепер я сиджу в підвалі, і здається: чим нижче будинок, тим там затишніше. Ближче до рідної земельки. Моє дитинство, мої найкращі дні юності проходять у підвалі...

Попереду було стільки планів: навчатися, скласти ЗНО, вступити до вишу, закохатися, народити дітей... Тепер серед мрій залишилась лише надія: вистояти, вижити, не скоритись, відродити рідну землю, неньку-Україну.

Хіба мріялось колись про таке?!

07. 03. 2022

СВЯТО

Сьогодні прекрасне свято, яке ми часто відзначали в колі родини. Тато приносив подаруночки – мамі, мені, сестричці. Ми раділи, як немовлята, чекали цього дня. Недарма воно приходить саме весною, коли все навколо оживає, відроджується, розквітає... Ніби й душа квітне разом із матінкою-природою.

Цьогорічне свято я зустрічаю інакше... Мою землю нищить безжальний ворог, топче її своїми нечищеними чобітьми, залазить до мене в душу, розпинає моє серце...

Хіба в такий час можна радіти сонечку, теплому вітерцеві, білосніжним проліскам?! Душа розривається, а я намагаюсь... радіти. Хай не думає ворог, що нашу націю можна залякати, зацькувати, підкорити...

Не так, зовсім не так я мріяла зустріти це свято, та вірю, що попереду ще багато таких свят, які ми, українці, обов'язково зустрінемо разом на Своїй Нескореній та Праведній землі!

08. 03. 2022

МАРІУПОЛЬ

Здається, наші неймовірні міста та села, унікальні пам'ятки, талановитий народ просто хочуть безслідно стерти з мапи, на якій ніби всі ми намальовані олівцем.

Маріуполь... Прекрасне місто на березі моря. Тут колись давно народилась моя бабуся. Оце, мабуть, і все, що я знала про це місто в тому далекому «до». Але настало жахаюче «після», і тепер це місто асоціюється з невимовним болем, нестерпним страхом, але в той же час – із неймовірною терплячістю, непідкупною людяністю, жертвовною взаємодопомогою.

Уже 2100... Безвинних жертв, добрих янголів, які відлетіли до Бога.

Ми ніколи не забудемо, що ви, нелюди, зробили з Маріуполем, Черніговом, Харковом...

Ми ніколи не пробачимо вам сліз, якими вмивалися наші матері, якими вмивалася вся Україна.

Ми ніколи не забудемо братських могил, понівечене дитинство наших діток, недоспівану пісню незламних Героїв.

Ніколи, чуєте, ніколи!

15. 03. 2022

ВИБУХИ

Як страшно прокидатися від вибухів!

Ось щойно тобі снилось море, сонечко, ти ніжився в ліжечку, підсвідомо відчуваючи схід сонця. І раптом гіперпотужне – «бах»!

Раніше, перед тим, як встати вранці, я обожнювала полежати в ліжку, помріяти...

Тепер організм натягнувся, як струна, виструнчився, ніби ракета...

Від поштовхів та дрижання вікон я одразу блідну, плачу, нервую...

Потім починають труситися руки, починає калатати серце, думки рояться, як бджоли навесні, заважають мислити логічно.

Проходить година... Слава Богу, вибухів більше не чути, але спати ти більше не можеш, хоча тіло втомлене й прагне відпочинку, натякаючи, що ще третя година.

Ні. Більше не спиться. Прислухаєшся до кожного шарудіння. Десь хтось грюкнув дверима в під'їзді, хтось повернувся в ліжечку...

Організм просить сну, але ти більше не можеш йому догодити.

Мрію, щоб таких ночей було якомога менше...

Тепер ми чітко усвідомили, що все прекрасне на цій землі (щастя, любов, добробут) починається зі священного слова МИР!

19. 03. 2022

ГРА В РАДІСТЬ

Сьогодні згадала Полліанну з її неймовірною «грою». Це мале дівчатко знаходило радість у всьому, що її оточувало. А я саме сьогодні замислилась над тим, що б придумала ця неймовірна дівчинка з ластовинням, якби її місто щодня бомбили, людей – знищували, душі – травмували ...

Як знайти, відшукати радість, коли навколо жах?!

Коли кожна хвилина може стати для тебе останньою?!

Коли в ХХІ столітті діти знесилені від голоду?!

Коли навколо розкидані тіла загиблих, а ти маєш говорити маленькому братикові, що то іграшки і їм не боляче?!

Коли твоє життя (у кращому випадку) проходить у підвалі, а ще місяць тому ти мріяв про університет, студентське життя, щасливих і сповнених радості людей поряд?!

Неймовірно важко радіти...

Мабуть, у такій ситуації відшукати радість було б важко навіть Полліанні.

Але ми намагаємось... Уся Україна намагається...

І вранці, коли з'являються перші промені сонечка, а з ними – і перші промінці надії, ти дякуєш Богові за те, що цей ранок настав, а отже, ти – живий!

27. 03. 2022.

ВІСНИКИ ВЕСНИ

Цього року я була впевнена, що біло-чорні красені неба – лелеки – якось інтуїтивно (мабуть, це наївно з мого боку) відчують війну й не повернуться до рідного дому.

Та вони повернулися...

Тільки якось по-дитячому розгублено кружляли в небі, тривожно сприймаючи дійсність.

Біля моєї хати є лелече гніздо. Уже, мабуть, років сім сюди повертаються одні й ті самі лелеки. Цього року я чекала їх як ніколи.

За зиму їхній «будиночок» трохи обвітрився, зменшився, та двоє справних господарів його швидко полагодили...

От би жити їм, рости діток, милуватися красою рідного краю...

Я почала помічати, що лелеки по-своєму осмислюють вибухи, «гради», прислухаються, щось обмірковують. Як тільки настає тиша, вони продовжують свою справу й облаштовують обійстя. Бо таке воно – життя. Маєш іти вперед.

Мабуть, так само й ми, українці, маємо триматися. За нами правда. Ми на своїй землі. І, подібно до лелек, не покинемо рідного дому, не відцураємось, не скоримось...

27.03.2022.

ТАРАС КОСЯНЕНКО,
здобувач освіти 11 класу
іноземної філології
Ніжинського обласного педагогічного ліцею
Чернігівської обласної ради

БАЖАННЯ

Можна багато чого хотіти. Хтось хоче гармонії, миру, благ. А я хочу поїхати нарешті додому. Бо добре, коли тебе чекають, сподіваються, сумують. Я хочу не так додому, як до неї. Хочу заглянути їй у вічі, взяти її холодну руку й ринутись нічним містом, шукаючи нових пригод. Хочу вже відчути, як приємно бринить її голос, зловивши відлуння в моїх легенях. Хочу від неї почути якийсь недоречний жарт. З якого спочатку посміємося, потім почервоніємо.

Хочу знову сидіти увечері вдвох, обговорювати якусь тему так завзято, щоб пересічний слухач не зрозумів ні слова. Хочу допомогти їй. Хочу сподіватися, що одного разу вона дозволить. Хочу робити все так, щоб усмішка в неї не спадала з вуст. Хочу бути поруч.

АНАСТАСІЯ КОХАН,
*здобувачка освіти 9 класу
Спаської загальноосвітньої школи I–III ступенів
Сосницької селищної ради
Чернігівської області*

Борітеся – поборете!
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!
Т. Г. Шевченко

Я – українка! Це – моя земля.
Моє багатство – моя рідна мова,
Мої ліси, і гори, і поля.
Мій оберіг – матусі колискова!

Живу я, де співають солов'ї,
Де червоніє під вікном калина,
Тут рідний дім і друзі тут мої,
Моя найкраща в світі Батьківщина.

Та ось ураз до нас прийшла війна
І недоречним стало слово «свято».
Змінила всі мої думки вона,
Пролило крові людської багато.

А я до Бога вкотре шепочу
В молитві щирій і такій єдиній.
Нічого я для себе не прошу,
Нехай пришле Він миру Україні.

Хай подарунки всі мої роздасть
Тим дітям, що лишилися без хати,
Хай тим він доброту свою віддасть,
Хто не побачить більше свого тата.

Зітріє хай своїм святим теплом
В окопах сніжних кожного солдата
І потім зайде з миром і добром
До хати, де чекає сина мати.

Молю я Бога віддано за нас,
Щоб з неба сипав сніг, а не ракети.
І щоб скоріш прийшов уже той час –
Ми жити хочемо, а не від них померти.

Долоньки у молитві я складу,
Щоб пролунала радісна всім звістка,
Щоб Бог відвів від нас оцю біду,
Вкраїна-ненька розцвіла, як квітка.

Україна – це та земля, де я народилася, де завжди на мене чекатиме батьківська домівка, зігріта теплим родинним затишком, добротою та материнською ласкою, це – моя Батьківщина, найкраща й найрідніша, завжди захоплива у своїй непізнаності й навіть непізнанності.

Україна – це чарівна природа: високі гори й неосяжні степи, плодючі чорноземи, тополя у волошковому полі, хрущі над вишнями, калина у дворі, п'янки любисток і м'ята, верба край дороги, жовтогарячі соняшники на струнких стеблах...

Україна – це неповторна культура: ніжна лірична пісня, героїчна, сповнена патріотизму дума, вишитий рушник на покуті, розмальована святкова писанка, мова солов'їна... Можна довго перераховувати все, чим для мене є моя країна... Адже Україна – це все, що навколо мене, усе, чим живу й про що мрію. Це мої батьки, друзі, учителі... Кожен порух моєї душі, кожен мій учинок, кожен життєвий крок стосуються моєї країни.

24 лютого 2024 року – день, який назавжди змінив хід історії не лише нашої країни, а й усього світу. І ось уже багато днів і ночей поспіль ми мужньо протистоїмо ворожій агресії, яка не знає ні жалю, ні співчуття, нищачи та вбиваючи наш народ, який не стає на коліна.

Пророк української нації, Великий Шевченко, усе життя боровся за справедливість, свободу та незалежність, яку вбачав саме у визволенні людей від кріпацтва, від поневолення Росією. Хоч минуло вже майже 200 років з того часу, як Пророк повстав проти Російської імперії, але творчість Кобзаря сьогодні, як ніколи, актуальна.

Я щиро вірю в невмирущість української нації та завжди обстоюватиму свою віру, як робили це тисячі моїх предків і як роблять це тисячі моїх сучасників. Україна вічна, бо вічний її народ. А головним підтвердженням цьому є її давня та героїчна історія, що довела: попри лагідну вдачу українці – надзвичайно сильний і витривалий народ, який здатен захищати себе й боронити свою країну. Допоки буде мій народ вірити в себе, у свої сили, допоки буде шануватися, доти буде існувати й розвиватися незалежна українська держава, про неї знатиме, її поважатиме весь світ. Я – часточка великого народу, і цим по-справжньому пишаюся.

ВАЛЕРІЯ ЛАВРІНЕЦЬ,
здобувачка освіти 9–Б класу
Ніжинської гімназії № 9
Ніжинської міської ради
Чернігівської області

МОЯ КИЦЯ

Моя киця, як орлиця,
Горда й гонориста,
Їй би крила причепити
Їй одягти намисто,
На пухнасті диво-лапки
Взути черевички
І послати мою кицю
По хліб до крамнички.
То усі б коти холені
Втратили дар мови.
– Що за красна киця-птиця,
Пані гонорова?
А якби їй чобітки
Їй шовкова сукенка –
То була б вона тоді
Справжня манекенка,
Підперезала б талію
Їй поїхала в Італію.

СОНЯЧИЙ СОН

Вже прокинулось заспане сонце,
Оченята рососою вмило.
– Я проспало, невже? – здивувалось
І залякло в задумі на мить.
Нагостило проміння до блиску,

Осіяло руїни голі.
– А де ж люди й будинки ділись,
Ні дерев, ні пташок нема?
Плаче вітер гіркими сльозами,
В'ється хмара із пилу і диму –
Кров і мотлох, буяння згарищ –
Дуже страшно, звичайно ж, – війна.
І здригнулось від жаху сонце,
Аж проміння мурахами вкрилось,
І пробігло в думках тривожне:
– Ну, а може, це просто сон?

МОЯ ЩОДЕННА МОЛИТВА

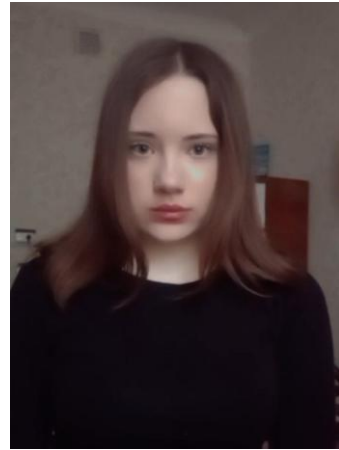
Це моя хатка,
А це моє ліжко,
Це мої ручки,
А це мої ніжки,
Знову волає триклята тривога,
Поки я жива – не хочу до Бога.
Не забирай мене,
Боженьку милий,
В мене є плани,
І в мене є сили,
Серденько б'ється,
Щиро тріпоче,
Я помирати
Зовсім не хочу.
Дуже весела,
Життю радію,
І на майбутнє
Маю надії.
Нічку спокійну дай
І мирне небо,
Більше нічого
Мені і не треба.

СНІЖАНА ЛИТОВЧЕНКО,

*здобувачка освіти 11 класу
іноземної філології*

*Ніжинського обласного педагогічного ліцею
Чернігівської обласної ради*

Я МОЖУ...

Можу жити зі своїм розчаруванням. Скаржитися. Ридати. Не можу бути цим розчаруванням. Не можу жаль розносити печальну. Не можу я ридати, але ні! Звичайно, можу! Але сама...Без всіх... Тому що випадково можу стати я не тою, ким мене бачить світ. Я хочу досягти висот. Не думаючи про негоду. Хочу жити без турбот. Без ночей цих безсонних. Хочу мати мрію, а не мету. Хочу, тому й роблю. Люблю усіх, а потім вже й себе. Чому так? Чесно, я не знаю. Не знає і той, хто мене створив. І не дізнається про це той, хто цей твір читає. Але життя, воно таке. Спочатку хочу. Можу. А потім люблю.

ДМИТРО ЛОПАТЮК,
здобувач освіти 10 класу
Українського гуманітарного ліцею
КНУ імені Т. Шевченка

ПАРАЛЕЛЬ

Я цінуватиму кожну хвилину спокою і тиші.
Дерева мені шелестять, пташки колишуть.
Найчистіша людина покаже глибини Дómни і висоти Крішни.
Вітер кричить у полі й шепоче у лузі, чи є насолода більша?

Він обійме, подихом теплим розкуйовдить слухняне волосся,
Вип'є з тобою пахучих медів з польового колосся,
А потім імлюю розтане, як червонястий світанок.
Прокинься і йди на сніданок...

ГОТИКА

Навчися розділяти "я" (ти) і "я" (ти)
і стану твої (я) руки цілувати
Зніми ксамитову з правиці
і чуй, як хлюпає криниця...
...стукóтить криця...

Що натекла з моєї (ти) ший
Блідої і вабливої шипшини
Не тріпайся вороною безмовною,

Мою пір'їну у чар-зілля не клади

Хай досі кіптява не змиється
і сажа від людських печей.
Я (тобою) стану сірою птахою зі снігу
й розтану, спустившись в дію.

Не давай затрохи синьої крові,
бо і сам без зізнання впадеш.
Солодкий свист холодної сталі
догадає, де, коли і з ким ти (я) є

РАПТОВІСТЬ

Поцілунок у лоба як куля
Контрольний в голову від неба
Необачний палець на гачку
Небажаний постріл від тебе

Тікай з відрізка вогню
Ховай за стіною тіло
Геометрія не допоможе
Тут воно вже було

Ще може пару секунд
Зір для тунелю вмикну
Лети далі і далі у прірву
Відскакуй в сірий бетон

Куди зібралась, брунатна?
Відповіддю було тепло в роті
Й запах терпкості від іржі
З язика вже стікало, він обвис
Розплющена купка свинцю
Ще досі гаряча після удару
"Вхідне є, вихідного нема"

Так скаже патологоанатом
Він мав на увазі день тижня

ДИКИЙ

Сталеві думки точились в його голові,
Точив, а потім вихоплював і стромляв у папір
У голови інших, у розумних, дурних
Різав об себе, точив об других,

Рвав і метав, не жаліючи тіла,
Бився об стіну з розгону й кричав,
Врешті, утомлений, віддався в обійми печалі,
Тряс кайданами моралі.

По-дитячи доводив – "мораль понад все,
ти маєш лишатись справедливим для всіх!"
Немає нічого, що сколихнуло б сей дух,
Та ніхто не повірив, що він такий є.
І ця недовіра підточила його,
не дала звестися на ноги, лишила в снігу...

Не в змозі змінити себе – змінював інших.
Слідував сюрю Кафки, сповідував силу Ніцше.
І знову клятий бушує, на цей раз гучніше,
Дійшов вже до того, що знов засинав, як раніше,
Тихо і мирно, засинав без вагань, бо сон, як відомо...
Дає нам сили рухатись далі.

Хочеш абстрагуватися від війни?

Йди додому, лягай, спи,

Бо сон, як відомо, подоба смерті – не вийде втекти.

МОГИЛА

Могила, де свічок не десятки, останні, сотні
Горять, чадять, співають молитовні
Іуди змійчин поцілунок, й на ранок
Лягти на хрест спиною знову,
поглянути з землі на блідувате світання,
Жорна недолі й смуги невблаганні,
Кидай свій німб у пащеку розпусти,
Він сяє неоцінно, надарма жив ти безоружно,
Тепер коли звір'я бунтує – мовчи й дивись.

АНАСТАСІЯ ЛУК'ЯНЕНКО,
здобувачка освіти 9 класу
Сосницької ЗОШ I–II ступенів
Сосницької селищної ради
Чернігівської області

ЧЕКАЛА

Любов моя сягнула неба,
А твоя любов сягнула вище...
Тільки було це не для мене,
А для іншої дівичі,
Що очима карими своїми
Тебе вбивала раз за разом.
А я, тебе чекаючи покійрно,
Слізоньки лила.
Не їла, не пила...
Чекала.

БІЛЬ

І без тебе я не я,
І без тебе душа моя
Нещасная, нікому не потрібная,
Згора у полум'ї печалі...

Чим більше ми мовчали,
Тим більше ми печалі
Зазнавали.

І очі вже оплакали тебе,
І не жалію я себе!
І загребе нестерпний біль
У прірву мимовіль,
І залунає звідусіль
Мій біль...

АНДРІЙ ЛЯШКО,
здобувач освіти 10 класу української філології
Ніжинського обласного педагогічного ліцею
Чернігівської обласної ради

У СЕРЦІ МОЄМУ ЛИШ ТИ – УКРАЇНА

Вірш-пісня

Нехай же зійде сонце,
Потрапить в кожен дім,
Нехай народ наш славний
Полишить давню тінь!

Ідеями братерства наповнені пісні.
Йдучи у бій із ворогом, співаєм я і ти.
Ні зляку на обличчі, ні страху у душі,
Йдемо у бій із ворогом пліч-о-пліч я і ти.

Піднімемо стяги в небесну блакить,
Візьмемось за руки у тяжкую мить.
У серці – любов до своєї країни,
У серці моєму лиш ти – Україна.

В кривавім бою не полишу надію,
Про вільні поля й мирне небо я мрію.
Хай Бог нас боронить і віра хранить,
Хай дзвін перемоги яскраво дзвенить!

Піднімемо стяги в небесну блакить,
Візьмемось за руки у тяжкую мить.

У серці – любов до своєї країни,
У серці моєму лиш ти – Україна.
В окопах з сестрою і братом стою,
Що завжди допоможуть, прикриють в бою,
З любов'ю у серці до рідних гаїв
Вернемось з перемогою під спів солов'їв.

Настала перемога, героїв вдома ждуть,
Всіх тих, що подолали тяжку, тернисту путь.
А дехто з побратимів ще на передовій,
За мрію всенародну веде з пільмою бій.

Піднімемо стяги в небесну блакить,
Візьмемось за руки у тяжкую мить.
У серці – любов до своєї країни,
У серці моєму лиш ти – Україна!

АНАСТАСІЯ ПЕРФІЛЬЄВА,
*здобувачка освіти 9 класу
Сосницької ЗОШ І–ІІ ступенів
Сосницької селищної ради
Чернігівської області*

У чому сила нас як українців?
Чому тут кожен – наче птах,
Який розправити повинен крила,
Щоб здобувати волю крізь літа?
Тепер боротися стають усі,
Не тільки сильні тілом, але й духом.
Ми знаємо: реалії складні,
Але ми переборемо розруху.
Згадаємо героїв наших днів,
Які життя поклали задля перемоги,
Тому тримаємо наш стрій
І боремось, не боючись тривоги.
Не забуваймо тих священних слів,
Які заповідали нам, нащадкам.
Тримаємо їх в пам'яті навік,
А зло нехай лишається в уламках.

Слова важливі.
Вони неначе зброя у руках.
Якщо візьмеш відповідальність нині,
Готовим будь пройти складний довіри шлях.

Згадай усе, що ти казав людині.
Обличчя ти її згадай. І очі...
Що після твоїх слів у них змінилось?
Можливо, ти побачиш їхній блиск,
Мов зорі в небі темному,
А може, спокій, страх чи злість,
А може, відчай?
А може, ти поглянеш в них і зрозумієш,
Що той прекрасний і останній вогник згас...

А що для тебе сенс життя?
На що свій час готовий ти віддати?
Можливо, на мистецтво, вічне і прекрасне?
А може, на потік одноманітного буття?
Лишень подумай про цей час,
Що плине швидко, наче течія,
Яка несла, несе й нестиме мудрість й досвід,
Який здобудеш ти крізь все життя.

Вирішуй з розумом, на що усе віддати,
Подумай ще про мрії та бажання,
Про цілі й користі, над чим ти будеш
працювати
І що робитимеш охоче, без вагання.
Зверни також увагу на моменти,
Такі короткі, але незабутні.
Живи теперішнім, а не минулим.
Ми не живемо вічно,
Ми не всемогутні.

КІРИЛ ПОЛУЦЬКИЙ,
здобувач освіти 9–А класу
Ніжинської гімназії № 3
Ніжинської міської ради
Чернігівської області

ДІАЛОГ

Знов сирена прорізала смерті крилом,
А душа, наче птах, сполошилась.
– Україно, допоки ракета і дрон
Спопелятимуть землю і мрії?

– Вір, юначе, ударять весняні громи,
Принесуть ЗСУ перемогу,
Та, на жаль, не усі мої дочки й сини
Знайдуть стежку до отчого дому.

МИТЬ КОХАННЯ

У кожному дзеркалі мить як зоря.
Ти як ніжна мелодія, пісне моя.
Ти, як ранок світлий, душу сонцем грієш.
З моїм серцем, на жаль, вже нічого не вдієш.

У миті любові, де кохання цвіте,
Я щоразу нову відкриваю тебе.
Незбагненно-вродлива, п'янка, як вино,
Ти мене надихаєш і даруєш добро.

СВОБОДА ДУШІ

Згадаю минуле, але тільки на мить:
Нехай сльози пливуть, хай серце горить.
Не скутий кайданами, вільний, як птах,
Свої мрії я втілю, забувши про страх.

Забуду облуду, бо тіль криє душу,
Зібратись з думками усе ж таки мушу.
Розкриливши мрію, як вітер у полі,
Сміливо будую я сам свою долю.

АРІАНА РОМАНЧЕНКО,
*здобувачка освіти 11 класу
Володькодівницького ліцею
Носівської міської ради
Чернігівської області*

РУКИ УКРАЇНСЬКОГО СОЛДАТА

Коли осатанілий недомірок
Вирішив пів світу звоювати,
То його рішуче зупинили
Руки українського солдата.

Київ "за три дні" не захопили.
І Чернігів не змогли узяти,
Бо боролись з ворогом щосили
Руки українського солдата

На Донбасі бій іде кривавий,
Але ми сідаємо за парти.
Нас від куль кацапських захищають
Руки українського солдата.

Ми робили вчора в школі свічку.
Віск старались рівно заливати,
Щоб нагрілись у холодну нічку
Руки українського солдата.

Я до Бога шлю палку молитву,

Щоб поміг нам волю відстояти,
Щоб зберіг у найстрашнішій битві
Руки українського солдата.
Пам'ятає світ хай щохвилини:
До тих пір Європі існувати,
Поки захищають Батьківщину
Руки українського солдата.

МРІЯ

Як хочеться проснутись ранком,
Щоб за вікном цвіли сади,
Що в Україні не лишалось
І сліду чорної біди.

Щоб крикнув батько: "Перемога!"
Щоб мама ахнула: "Невже?"
Щоб брат гукав: "Я вірю в Бога,
Бог Україну збереже!"

Щоб солов'ї пісні співали,
А мама подала мені
Ту сукню, що ми вишивали,
Чекаючи на світлі дні.

Хай буде так, як ми просили:
Цвістимуть на землі сади,
А Україні Бог дасть сили,
Що ворогів перемогти!

ДО ЖУРАВЛІВ

Ще не всі сніги зійшли з землиці,
Не сховав мороз списи свої,
А додому перелітні птиці
Повернулись – милі журавлі.

Журавлі! Ми так на вас чекали!
Так вас виглядали, журавлі!
Ви у Бога там не попрохали
Перемог для рідної землі?

Журавлі! Візьміть мою молитву,
До Святої Матері несіть,
Хай допоможе цю смертельну битву,
Цю війну криваву зупинить!

ТЕТЯНА САВЧЕНКО,
здобувачка освіти 9 класу
Дубовогаївської ЗОШ I–III ступенів
Яблунівської сільської ради
Чернігівської області

Прилетить журавель додому,
А дому – нема.
Прилетить журавель до гнізда,
А гнізда – нема...
Лише обпалене дерево,
Лише розвалений дім.
І здається йому: це марево,
Адже щастя було тут всім.
А залишилось – тільки згарище,
Теплий спогад і біль.
Здається: тут тільки звалище
І розсипана зверху сіль,
Що обпалює зверху раною,
Що рве його на шматки.
Не лікується це і кавою...
Вороже, йди звідси, йди!
Прилетить журавель додому –
Збудується дім.
Він забуде про біль і втому,
І затишно буде всім.

Не поспішай, не квап життя,
Наче коня по степу вороного.
Умій любити віддано, до забуття,
Хай буде все у тебе поступово.

Цінуй хвилину кожна,
Розтягуй мить солодку.
За обрієм захочеться вернутися назад.
Не жалкувати за вже зробленим теж можна...
Я хочу ще тобі терпіння побажати.

Постав мету собі і йди до неї вперто,
Не бійся грому, блискавки і злив.
На схилі літ щоб зміг сказати відверто:
«Я не даремно в цьому світі жив!»

Я далеко від тебе, моя Україно,
Моє серце палає пекучим вогнем.
Я любитиму, рідна, тебе до загибелі.
Частий спогад лишає пекучий щем.

Ти пробач, що так склалася доля,
Довелося залишити рідну неньку свою.
То життєві обставини, не з власної волі...
Я найбільше у світі тебе люблю.

Тільки спомини спокій порушують,
Ніби зв'язані крила, не можу летіти.
Білим снігом дорогу додому притрушує,
Хоч у снах, хоч на хвилину до рідної хати
пустіть.

ВІКТОРІЯ СПЕРАНСЬКА,

здобувачка освіти 9 класу

Ніжинської гімназії № 2

Ніжинської міської ради

Чернігівської області

СТЕЖИНА ДО ШЕВЧЕНКА

Крокуючи вдалечінь, зупиняюсь
Та бачу дерево, де Шевченко сидів.
Тут, я відчуваю, він завжди зі мною поруч,
Його творчість надихає мене,
Його слова залишаються з нами,
І ми їх будемо пам'ятати завжди.

Стежкою до Шевченка я йду,
Крокую тихо, мов у сні.
І серце б'ється в ритмі вірша,
Що в ньому звучить душа Кобзаря.
А коли нарешті дохожду до мети,
До того місця, де жив і творив Кобзар,
То серце знову затиха.

Стежкою, що веде до Шевченка,
Крокую я з віршем у серці.
І хоча вона нелегка,
Та йти по ній мені не складно.
Тут кожен струмок, кожен камінець
Історію має свою,
І я їх уважно слухаю...

Стежкою до Кобзаря ми йдем,
Де кожен кущ, де кожен камінь
Нам розповідає про Шевченкове життя,
Про творчість, долю та його історію.
Тут тиша, тут спокій, тут гармонія,
Це місце дозволяє відчути себе ближче до
Творця.
Стежкою до Кобзаря ми йдем,
І серце радісно буяє,
Бо знає воно, що ми зможемо
Відчути його душу у віршах.

СОФІЯ ТИМОШИК,
здобувачка освіти 9–А класу
Ніжинської гімназії № 10
Ніжинської міської ради
Чернігівської області

ВИСОКА ЦІНА ЛЮБОВІ

Есе

Він був звичайним водієм маршрутки. Уважно й пильно дивився на дорогу, й іноді здавалося, що не виявляв жодного інтересу до пасажирів. Кожен їхав у справах, зайвих розмов із водієм не повинно бути.

Поспішаючи на уроки, я була впевнена, що в жлдному разі не запізнюся. Адже він був пунктуальним і принциповим. Неговірким, але, здавалося, говорила його душа...

Він ненавидів російську попсу й ніколи не вмикав її в салоні транспорту. Іноді проводжав жорстким поглядом чоловіків, які не поступалися місцем літнім людям чи жінкам із маленькими дітьми. Часто сам залишав водійське місце, щоб допомогти інвалідові на милицях піднятися сходами в салон...

Олександр Мацієвський жив зі мною в одному місті, але я й гадки не мала, що в одну мить знайомий мені водій маршрутного таксі, зустрівшись зі смертю на очах у мільйонів людей світу, знайде своє безсмертя...

Я впевнена, що героями не народжуються. Ними стають у ту мить, коли вирішується доля: або безславно жити, пливучи за течією буденності, або ж кинути виклик тому, хто хоче знищити в тобі людину, – твою душу, мрію, бажання.

Час обирає найкращих. Він фільтрує людей, виявляючи тих, хто здатний на вчинок. Мені здається, не кожен із нас досконало знає себе.

Фатальна мить випробовує людину на міцність духу, силу волі, твердість характеру, стійкість переконань. Для цього не обов'язково мати героїчну професію – військового чи рятувальника. Виявляється, що героїзм і жертвність притаманні тільки справжньому борцеві, який до болю в серці любить свою Україну.

Він не чекав нагород, ніколи не стріляв з автомата, але після 24 лютого сміливо взяв зброю до рук, як справжній чоловік. Він захищав свій дім, свою родину, свою українську землю. У складі 163 ніжинського батальйону Мацієвський опинився під Соледаром. Ні зимові морози, ні шалений натиск ворога не злякали його, адже прийшов він не чуже забирати, – своє, рідне захистити й зберегти.

Зустрівшись із ворогом віч-на віч, дивився із зневагою на катів, які мріють знищити нас як націю. І в найвідповідальнішу хвилину життя повів себе як справжній син України, віддаючи востаннє їй славу й честь.

Я вірю в те, що вільна й незалежна Українська держава буде жити завдяки Олександрові Мацієвському й тисячам його сміливих та героїчних побратимів. Високу ціну доводиться сьогодні платити за мир і спокій, за можливість бути процвітаючою країною, за прагнення стати цивілізованою й освіченою нацією. Ми маємо власне минуле, сповнене героїчних сторінок боротьби й поневірянь, поразок і перемог, досягнень і відкриттів. У важкій сьогоденній боротьбі народжується нова епоха героїв. Вони поруч із нами, – наші батьки, чоловіки, діти, вони на передовій в нелюдських умовах тримають над нами небо.

А Герой України ніжинець Олександр Мацієвський повернувся в рідне місто. Тепер він у бронзі серед широкого меморіалу полеглим землякам проникливим поглядом проводить кожного, в чийх руках – світле майбутнє й доля нашої України.

НЕЛЕГКИЙ ШЛЯХ ДО ВОЛІ

Я бачила, як плачуть дорослі чоловіки...

Вони стояли тісним напівколом, дивлячись повз людний натовп, що зібрався біля храму. Низько опущені плечі, у руках – яскраві гвоздики, оповиті чорною стрічкою...

Я звернула увагу, що й руки в них також чорні від пороху, який в'ївся в кожну зморшку, та від холоду, який обвітрив шкіру. Ці руки навчилися за якихось кілька днів заряджати автомат, безжально натискати на курок... Йшов другий тиждень війни...

На колишній Московській вулиці мого Ніжина люду зібралось стільки, що можна було легко загубитися. Тут не було чужих. Всі ми тоді були знайомі й спустошені великим спільним горем: у боях за місто жителі понесли великі втрати. І серед полеглих – вірний син України, патріот Станіслав Прощенко, який очолив цю битву, не впустив російські танки до Ніжина.

Я помітила, що, незважаючи на велику кількість людей, панувала німа тиша. Тільки чути було голосіння матері та дружини, а по кам'яних обличчях дорослих текли сльози. Так і блищали вони, як кришталь, на першому березневому сонці...

Бойові побратими стояли поруч, мовчазні й нерухомі, як скеля. Кожен із них був готовий віддати своє життя за Україну, за спокій і процвітання рідного краю, за матерів і дітей, які були налякані війною, постійними пострілами артилерії, танків, реактивних систем (їх вже навчилися розпізнавати за звуками)... Так, це був другий тиждень війни...

За часів козаччини шлях на москву пролягав саме тут, центральною вулицею міста. Колись на цьому майданчику відбулася Чорна рада, тут сперечалися за гетьманську булаву... Я знаю з уроків історії, що потім цим шляхом московські нелюди змушували нас, українців, йти в рабство, мовчки схиливши голови... Заперечували нашу мову, глумилися над нашою вірою, вважаючи працьовитий та вольовий український народ вічними кріпаками. Вкрали наше минуле, нарекли нас окраїною, що не заслуговує на власну історичну велич...

...Ось він, нащадок славних козаків, посеред московського шляху в ХХІ столітті притискає до нерухомих грудей український прапор, за який заплатив таку високу ціну – життя... Він пройшов СВІЙ шлях,

обраний свідомо: шлях до сердець простих людей, земляків, яких хотів захистити від рашистської нечисті, що ще з давніх-давен мріяла панувати на нашій землі, шлях до світла й добра, шлях до європейського цивілізованого суспільства, частиною якого ми вже є. Весь світ бачить нашу боротьбу за волю й свободу, за синє українське небо, за золоту пшеницю, яка колоситься на широких ланах... Наш шлях сьогодні в диму й полум'ї, але нам його торувати, аби вийти з темряви й побачити нарешті світло наших мрій.

Життєва дорога героя надто коротка. Його прагнення свободи вище за смерть.

Розумію, що й наш подальший шлях буде политий кров'ю, усяяний битою цеглою від зруйнованих ущент будинків, завітчаний польовими волошками на випаленій снарядами землі, замінований ворожими окупантами від безсилля й заздрощів, буде довгим і складним, але кожен має пройти його гідно! Я вважаю, що ми повинні впевнено йти далі, не зупинятися, не пасувати перед труднощами, донести мрію героя нащадкам, залишити про нього добру пам'ять і спогади про подвиг заради майбутнього української нації.

Загоює болючі рани війни зруйнований ворожою авіацією Чернігів, з попелу відроджуються згорьовані Буча, Ірпінь, Бородянка... Стогнуть від постійних вибухів і бомбардувань Харків, Дніпро, Запоріжжя, Київ, Кривий Ріг... Вщент знищуються Бахмут, Авдіївка, Мар'їнка... Скільки їх, великих міст і маленьких містечок, селищ, які знаходять у собі сили піднятися з руїн та йти далі єдиним і правильним шляхом, дорогою, яку нам звільнили тисячі українських захисників, учорашніх випускників шкіл, університетів, молодих батьків, які залишили свої сім'ї та віддали життя за можливість бути вільним українцем...

І тому я в скорботі повільно йду центральною історичною вулицею міста, тримаючи в руках обвиті чорною стрічкою гвоздики, з вірою в таку жадану й близьку перемогу, яку Станіслав Прощенко та його побратими наближають щодня...

НАЗАР ТУРЧИН,
*здобувач освіти 10 класу
математичного профілю
Ніжинського обласного
педагогічного ліцею
Чернігівської обласної ради*

ДОСТОЙНІ НАЩАДКИ НІЖИНСЬКОГО ПОЛКУ

*Було колись – в Україні
Ревіли гармати;
Було колись – запорожці
Вміли панувати.*

Чомусь завжди ці слова Тараса Шевченка спадають на думку, коли проходжу повз Миколаївський собор, бо його ще називали козацьким. Учителька розповідала, що його побудовано на сімейні кошти полковника Ніжинського козацького полку Василя Золотаренка.

Вдивляюсь у височінь, де на тлі ранкового сонця золотом переливаються бані собору, і думка сягає далі й далі, у ті часи, про які згадував Великий Тарас. Це тоді теж мусили козаки захищати свою землю, як і ми сьогодні. Не стало сильної Богданової руки, яка об'єднувала під своїми хоругвами увесь люд.

Гомоніли козаки, брязкали шаблі, сходився народ на раду «чорну». Повірило нерозумне низове козацтво лицемірному Брюховецькому. Не дослухалось до слів істинних патріотів. Не обійшлося і тоді без «руки москви». Стратив царський посіпака Брюховецький і Сомка, і Васюту Золотаренка – цвіт і майбутнє нашої нації.

Чому? Чому ми вкотре довіряємо не своєму розумові, а сусідському? Чому продаємо свою волю хто за підкуп, хто за «повний шлунок», хто за улесливі слова?

Та не всі козаки піддалися спокусі. Більшість зразу ж зрозуміла трагедію необдуманого вибору. Довго ще Ніжин тривожила ця подія, яка відкинула на століття назад прояви української державності.

Загартовувалися в боях козаки, об'єднувалися, очищалися власною кров'ю, завойовували й знову втрачали й землі, і волю.

Чому ми, українці, протягом двох століть не пропустили крізь серце пророчого Тарасового слова? Чому наш народ не захистив у 1991 році свою мову, свою територію, а дозволив покласти підступному сусідові «волохату лапу» в нашому Криму?

І все ж козацька звитяга не померла, вона відроджується. Поступово. У 2014 – на Майдані, у Донецькому аеропорту, у 2022–2023 – під Черніговом, Ніжином, Харковом, у Маріуполі й Бахмуті... Бо саме нащадки тих козаків захищають незалежність України зі зброєю сьогодні.

Багато питань з'являється в моїх думках. Та відповідь одна. Не пропуска народ через серце любов до своєї Батьківщини. Для багатьох – це просто слова. Але не для нас із братом. Ми – нащадки ніжинських козаків. Ми хочемо й можемо виправити помилки предків. Брат, випускник Академії десантно-штурмових військ, сьогодні захищає Україну зі зброєю на передовій, я, отаман козацького шкільного рою військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), учуся це робити.

За мною – однокласники, які поділяють мої переконання. За нами – майбутнє України без російської мови, без російської культури, без людей із поняттям «какаяразница».

Слава нашій Україні!

Слава героям, які вже віддали життя за нас, за майбутнє!

ВІКТОРІЯ ХАЛАШ,
здобувачка освіти 9–А класу
Ніжинської гімназії № 3
Ніжинської міської ради
Чернігівської області

ЧЕРВОНЕ І ЧОРНЕ

Ми стояли на березі Остра. Вечоріло. Помаранчеве сонце ховалося за будинками іншого берега. Яскраве проміння відбивалося від річки та світило прямо в очі, хоча тонкі листочки старої верби іноді затуляли це сьайво. Навколо – висока нескошена трава. Вона була така свіжа, зелена. Пташки виспівували якусь ніжну, спокійну пісню. Повівав легенький західний вітерець.

Ми дивилися на інший берег. Звідти було чути гавкіт собак і дзвінкий дитячий сміх. Сонце сідало повільно, і тому червоніло небо. Раптом стало чути запах палаючого сухого гілля або трави. Зовсім не дивно, адже почали збирати врожай. Кукурудза вже відійшла, тому багато хто палив її сухі стебла, а хтось – скошену траву.

Я повернула голову. На тому березі виднілося височенне багаття. Воно було майже там, де повертає річка. Ніхто не стежив за полум'ям, тільки ми зі страхом спостерігали з іншого берега. Поруч із багаттям стояла суха кукурудза. Вона голосно шурхотіла при кожному подиху вітру. І вітер подув. Після пронизливого шелесту, який повільно доносився до нас через Остер, кукурудза спалахнула. Вогонь жадібно пожирав її.

Здавалося, небо почервоніло ще більше, а тепло багаття доносилося аж до нас. Нікого не було поруч. Ми розгублено оглядалися навколо. Раптом хтось із нас помітив на червоному небі якісь чорні коротенькі смужечки. Вони були завдовжки з мою долоню та

завширшки зі звичайну травинку. Що це? Воно летіло із самого полум'я. Так спокійно, але хутко крутячись, ці смужки спускались додолу. Вони оберталися навколо себе. Легенький вітерець ніс їх на берег.

Я виставила долоні та впіймала одну. Тільки торкнувшись моєї руки, ця смужка зникла. Лишився сам попіл, який посипався між моїх пальців. Смужки летіли далі. Вони падали на Остер: деякі тонули, а деякі пливли по темній воді.

Ми стояли та продовжували дивитись на захід сонця.

БЕЗ ВЕРБИ Й КАЛИНИ НЕМА УКРАЇНИ

Край нашого городу росте розкішний кущ, великий, гіллястий, розложистий. Квітує він весною пишними білими квітками, влітку шумить ледь зчервонілими ягодами. А восени... Восени він здаля вабить очі яскраво-червоними кетягами. Наче вогники, полум'яніють вони серед жовто-зеленого листя.

То красується калина. Видно її з мого вікна, і я люблю милуватися нею. Вона завжди гарна й неповторна. Ось і зараз, коли я дивлюсь на калину, то згадуються давні розповіді, легенди... Калина не просто кущ. То наш символ, наша святиня. Так, як і верба, дуб, тополя, чорнобривці, мальви, волошки, червона рута. Вони віддавна уособлюють красу України, духовну міць її народу, засвідчують любов до рідної землі.

Здавна шанували в Україні червону калину. Не було такої хати, коло якої вона не росла б. Дівчата цвітом калини прикрашали коси, достиглі кетяги розвішували попід стріхами, і вони червоніли, мов намисто.

Калина біля материнської хати – не тільки краса, а й символ нашого духовного світу, наша спадщина, наша берегиня. В калині, кажуть, живе материнська любов і мудрість.

За давньою легендою, колись в одному селі справляли весілля, і раптом напали чужинці-татари. Красуні українки, що зібралися на

весілі, щоб не потрапити до рук бусурманів, почали тікати на болото, де й затонули. А на тому місці згодом виріс калиновий гай.

Тут калина – уособлення мужності, героїчної боротьби з ворогами. Як символ вічної пам'яті саджали її на цвинтарях, на козацьких могилах.

Без калини не уявити собі творчості народної, не злічити пісень про цю рослину. Оспівували калину й видатні українські поети:

Тече вода з-під явора, яром на долину.

Пишається над водою червона калина (Т. Шевченко);

Червона калино, чого в лузі гнешся?

Чого в лузі гнешся?

Чи світла не любиш, до сонця не пнешся?

До сонця не пнешся? (І. Франко).

Поряд із калиною символом України є верба. «Без верби й калини нема України», – каже прислів'я. Справді, важко уявити нашу землю без верби, без її пухнастих котиків навесні, без гострого листу, що, наче жовті пелюстки якихось невідомих квітів, вкриває землю восени.

Посхиляли віти верби понад річками, озерами, ставками, біля криниць і джерел. Вони красуються обабіч шляхів, ними обсаджують левади й городи. Під тихими кучерявими вербами любили збиратися парубки, дівчата.

Із верболозу плели колиски. З вербових дощечок будували вулики, щоб бджоли менше хворіли. З дзвінкої, легкої, гнучкої деревини робили кобзи, бандури, ложки.

Про вербу – тиху, скромну, беззахисну – народ склав безліч пісень та легенд. Оспівують її і поети. Перебуваючи на засланні, у пустелі біля Каспійського моря, Тарас Шевченко посадив вербову гілочку. Поливав, доглядав, і виросла вона йому на втіху. Росте верба Шевченка й досі.

Калина і верба – цілющі. Здавна люди користувалися їхніми лікувальними властивостями.

Отже, кущ калини біля хати чи верба над криницею – це не просто окраса життя, а глибинний символ духовного світу народу України, його спадщина, свідчення любові до своєї землі, поваги до традицій. І зараз, у цей тяжкий час, наші воїни захищають від ворога не лише міста, села, землю, поля, а й тендітну гілочку верби, червоний кетяг калини...

А ми тую червону калину підіймемо!

ВАДИМ ЧЕРНОВ,
здобувач освіти 9 класу
Талалаївського ліцею
Талалаївської сільської ради
Чернігівської області

МОЯ МРІЯ

Так хочеться діждатись того дня,
Коли скінчиться клята ця війна,
Щоб знову, як раніше, жити,
Під мирним небом мріяти, творити.

Щоб у класах світлих вчилися діти,
Могли сміятись і життю радіти
І з кожним днем нове щось пізнавати,
А не у сховищах тремтіти та чекати...

Ми дякуємо тим, хто нас оберігає,
Хто рідну землю й дім наш захищає.
Згуртуємось, станьмо всі на допомогу,
Щоб швидше нам здобути Перемогу!

На Бога теж завжди надію маєм:
Він нашим воїнам допомагає.
Та й нам пора вже висновки зробити:
По-іншому навчитись жити.

Ні ображати, ні лукавити не треба –
І зглянеться тоді Господь із неба.
І ми діждемось того дня,
Коли скінчиться клята ця війна!

МАРИНА ШЕВЧЕНКО,
здобувачка освіти 9–А класу
Ніжинської гімназії № 10
Ніжинської міської ради
Чернігівської області

КОД ШЕВЧЕНКА

Новела

*Смійся, лютий враже!
Та не дуже, бо все гине, –
Слава не поляже
Т. Шевченко («До Основ'яненка»)*

Я – Марина Шевченко, мій тато Олександр Шевченко – волонтер, який допомагає ЗСУ, моя родина – горді, нескорені Шевченки, які люблять свій край, свою мову, свою культуру. Я з честю ношу це прізвище й пишаюся ним. Такі ми, Шевченки, народжені в Україні, – чесні, жертівні. Такими й будемо до скону літ, бо тече в наших жилах кров борців за волю й свободу, а в серці живе любов і вдячність тому, хто навчив нас такими бути...

* * *

Він ніколи не боявся темряви. Чудово орієнтувався на місцевості вночі без тепловізора, бо знав тут кожен кущик, кожен пагорб. Ця ділянка землі для Івана була знайома до дрібниць, адже чотири роки до початку повномасштабної війни він тримав її оборону.

Білявий, із синіми очима та густими бровами, він був більше схожий на голлівудського актора, ніж на командира штурмової бригади «Лють». Його вуста завжди посміхалися, а голос був дзвінкий, мов у соліста камерного хору.

Іванові виповнилося 32, він – ровесник української незалежності. Його батьківщина – Черкащина, місто Канів, що розкинулося біля підніжжя Чернечої гори. Малим Іванко часто любив бувати в цьому історичному куточку. Щоразу долаючи 392 сходинки до бронзового пам'ятника Великому Кобзареві, на ходу складав рядки власних віршів, які вдома крадькома записував у блокнот зі шкіряною палітуркою.

Ще й прізвище мав він відоме й доволі поширене в Україні – Шевченко.

Іван Юрійович Шевченко перевіряв готовність бойових побратимів, які йшли на чергування. У темряві тьмяно горіла окопна свічка. Його штурмова бригада виконувала бойове завдання на Бахмутському напрямку поблизу села Кліщіївки. Бої за цей населений пункт були особливо кровопролитними: ще трохи – і ворог буде витіснений із цього стратегічно важливого об'єкта. Дивна тиша навкруги віддавалася напругою в скронях. Спекотний серпень виснажував організм, який боровся одночасно не тільки з постійним безсонням, а й із мошкарою, що дошкуляла, зі степовими вітрами та глинистою землею, що була схожа на грудки каміння.

Тиша. Лише далеко чути звуки автоматної черги. Сьогодні ворог не використовував артилерію, тому Іванові здалося на хвилину, що війни немає. Він швидко дістав свого потертого блокнота та написав на рудій, брудній сторінці чергові рядки. Заплющив очі, задумався – і перед ним з'явилася вона – його Віруня.

Тоненька, граційна, з довгим волоссям, вона нагадувала лісову мавку. Уперше побачив її під час навчання в Національній академії Національної гвардії України – і весела студентка, майбутня журналістка, одразу запала в душу. Дівчина також звернула увагу на стрункого, мужнього юнака, відмінника навчання, юного поета, який читав власні твори на студентських заходах та друкував їх у місцевій пресі. Харків став для них колискою мрій і любові, тож після отримання дипломів щасливі закохані побралися та поїхали до Канева. Зеленим листям та пахощами трав гомонів за вікном липень 2018 року...

Молоде подружжя Шевченків випробувала антитерористична операція, яка тривала вже четвертий рік. Іван вступив до лав батальйону патрульної служби поліції особливого призначення «Шторм». Бойовий дух, патріотизм та безмежна любов до України

зробили його рішучим і наполегливим. Водночас за цією твердістю й стійкістю переконань проглядалася ніжна, лірична душа. Думки про Батьківщину, готовність захищати її в час негоди, її квітуче майбутнє рівними рядками лягали на цупкому папері...

Іван періодично бував удома на ротаціях, повертаючись із-під Мар'їнки, яка на той час перетворилася в «сіру зону». Віра допомагала чоловікові: волонтерила, збирала необхідні речі для бійців, долаючи щотижня довгу дорогу на схід. Вона знала хлопців, які охороняли блокпости, вивчила кожну дорогу, найнепомітнішу стежину, якою можна було пробратися до чоловіка та його бригади...

Так минуло майже чотири роки, які ще більше об'єднали два люблячих серця...

Саме їй, Віруні, Іван присвятив третину віршів у своєму блокноті.

– Кохана, це буде особлива збірка! Я назву її «Код Шевченка», щоб ніхто не здогадався, чому ми, українці, такі. Це знав наш Пророк, батько нації Тарас. А ми продовжуємо справу Кобзаря. Шевченки ж ми, і цей код передамо нашим дітям. Вони, як і ми, любитимуть землю українську, боронитимуть її від ворога!

Іван розгорнув чисті сторінки потертої записної книжки, записав туди дві строфи римованих рядків і в пітьмі відчув, як щемко стало на душі. Сльози зрадницьки заблищали, видаючи внутрішній біль. Скільки ще триватиме війна?!

Він без вагань у липні 2023 року вступив до штурмової бригади «Лють» полку «Цунамі», готуючись до контрнаступу. Останній раз удома був ще в березні: тоді й дали йому десятиденну відпустку – уперше за рік війни. Вони з Вірою майже не виходили з дому. Батьки дуже зраділи зустрічі, але розуміли, що Іван не хоче зайвий раз розважатися з друзями чи гостями. Він слухав тишу, писав вірші та просто хотів побути з нею, своєю Музою, удихати п'янкий аромат її волосся й чути ніжні слова любові...

Повернутися в реальність Івана змусили чергові автоматні постріли. Вони стали ближчими. Капітан Шевченко прислухався.

– Ось так, батьку, виконуємо ми твій заповіт. Не дають кляті москалі жити, але їхніми рабами ніколи не стануть вільні українці! Ти колись, а я нині захищаю кожен метр нашої землі.

Із цією думкою Іван сховав блокнот, зарядив магазин автомата, одягнув бронежилет та каску. Разом із двома побратимами вирішив зробити дорозвідку.

Пробиралися обережно й тихо, аби не видати себе. Розвідгрупа вже дві години була в засідці. Капітан Шевченко подав умовний сигнал і долучився до побратимів. Його весь час непокоїла гнітюча тиша. Отже, ворог щось замислив.

І в цю мить раптом від дружини надійшло повідомлення. Іван почув, але прочитати його не встиг. Гучні вибухи підняли землю догори, а спалахи реактивної артилерії, здається, сягали неба. Іван миттю здогадався, що їх оточує ворог.

– Вогонь! – пролунало щосили, але молодий боєць біля кулемета тримався руками за голову та не реагував на наказ. Тоді командир із позивним «Поет» наказав відходити, а сам, тримаючи фланг, залишився прикривати побратимів. У цю мить він отримав поранення нижньої правої кінцівки, самостійно надав собі першу домедичну допомогу, наклавши турнікет, після цього відповз від позиції до укриття...

Ворога було відбито, побратими вирішили евакуювати свого командира. Іван тремтячими руками намацав у кишені телефон, намагався увімкнути його та вийти на зв'язок. Він так чекав це повідомлення, адже сьогодні дружина проходила чергове обстеження в лікаря, і подружжя нарешті дізнається про стать свого первістка. Телефон увімкнувся, і цей сигнал помітив ворог. Вибух гранати був миттєвим. Поранений у черевну порожнину командир сухими вустами просив якнайшвидше читати...

– Син, син у вас буде, товаришу капітане! Малий Шевченко!

На вустах Івана застигла посмішка, а сині очі вже незворушно дивилися в темряву, у чорне зоряне небо, де в ту мить одним вогником стало більше...

Стримуючи крик у горлі, побратим швидко набрав номер і від імені Івана відправив текст повідомлення:

– Кохана, я з вами! Я оберігатиму вас завжди, скільки буде потрібно...

Яскраве сонце благословляло ранок 24 серпня, тридцять другу річницю вільної української держави...

17 вересня військові 80-ої окремої десантно-штурмової бригади «Лють» повернули стяг України над звільненою Кліщіївкою...

В осіннє золото увібралася природа, ласкаве сонце випромінювало тепло ще не забутого гарячого літа. У сонячнім промінні виблискувала роса на різнобарвних квітах, а синьо-жовтий прапор тріпотів від легкого подиху вітру. Тут, у Каневі, він, молодий поет і бойовий командир українського війська Іван Шевченко, знайшов вічний спокій. Зовсім поруч видніється Чернеча гора, сивочолий Дніпро котить свої співучі хвилі, мудрий Кобзар укотре нагадує свій найважливіший заповіт у житті – берегти Україну від ворога, боронити її в годину негоди, любити так, як люблять Шевченки...

Грудневого ранку лікарняними сходами з найціннішим скарбом вагою три з половиною кілограми спускалася молода жінка. У супроводі військових – бойових побратимів чоловіка Івана Юрійовича Шевченка вона впевнено несла малого Тараса Івановича в новий день, який неодмінно стане переможним...

АРТЕМ ЯКИМЕНКО,
здобувач освіти 11 класу
Володзькодівницького ліцею
Носівської міської ради
Чернігівської області

Дивлюсь я на захід сонця й бачу...
Рожеві хмари – мрію в них пірнути.
Жовтогаряче сонце – палає, як останній раз.
Дивлюсь я на небо, а хотів би – в твої очі...

Мої спроби тобі сподобатися такі смішні та марні.
Такі ж самі, як привид, – примарні.
То не дивно: ти ж королева!
А я лиш твоя маленька проблема.
Хотів лиш торкнутись тебе,
Але ж ти, моя голубонько,
Для мене – неторканий скарб!
Ех ти ж, мій маленький спонсор моїх журб...

Хтось скаже, що я тебе люблю.
Але це не так – я тебе кохаю.
Любити можна їсти, грати, спати,
А кохати тільки тебе одну,
Таку рідну, маленьку, круту
І для мене, як ангел, святу.

Захворів смертельно на любов.
При тобі температура скаче –
Без тебе холодний, як труп.
З тобою тиск – сто сорок.
Без тебе його й немає.
Любов – це важка хвороба.
Але присмнішої не буває.

Афродіта заздрить твоїй красі.
Твою постать мріють змалювати митці – усі.
Кожен поет мріє присвятити тобі хоч рядок.
За твій поцілунок я готовий відбути довічний
строк.
Всім цікаво, які думки у тій голові ясній –
Плакати від них чи радіти?
Та чи хтось дізнається – звісно, ні –
Про що думає мала Афродіта.

Літературно-художнє видання

Упорядники:

А. М. Кайдаш, О. Є. Гадзінський, Н. О. Івахно

СТЕЖКА ДО ШЕВЧЕНКА

Збірка

Випуск 19

Щорічний науково-популярний збірник

Засновник – Ніжинський обласний педагогічний ліцей

Чернігівської обласної ради, 2006 р.

www.nopl.org.ua

Відповідальна за випуск – А. М. Кайдаш.

Літературне редагування – О. Є. Гадзінський.

Технічне редагування – Н. О. Івахно.

Розповсюджується безкоштовно.